

KLAIPĖDOS
VALSTYBINĖ
KOLEGIJA

VERSLO FAKULTETAS
FINANSŲ IR APSKAITOS KATEDRA

Živilė Šeštokaite

PREKYBOS ĮMONĖS ILGALAIKIO TURTO APSKAITA

Profesinio bakalauro baigiamasis darbas

Buhalterinės apskaitos studijų programos

Valstybinis kodas 6531LX010

Apskaitos studijų krypties

Autorė Živilė Šeštokaite

(parašas)

(data)

Vadovė lekt. Lina Striaukaite

(parašas)

(data)

Klaipėda, 2020

Turinys

Lentelių sąrašas	3
Paveikslų sąrašas	4
Terminų ir sąvokų žodynas	5
Santrauka	6
Summary.....	7
Įvadas.....	8
1. ILGALAIKIO TURTO APSKAITOS TEORINIAI ASPEKTAI	9
1.1. Ilgalaikio turto sampratos traktuotė, klasifikavimas ir jų požymiai	9
1.2. Ilgalaikio materialaus turto apskaita.....	10
1.3. Ilgalaikio nematerialiojo turto apskaita	15
1.4. Ilgalaikio turto analizė	17
2. TYRIMO METODIKOS APŽVALGA	21
3. UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS ILGALAIKIO TURTO ANALIZĖ	23
3.1. Bendrovės ilgalaikio turto įsigijimo apskaita	23
3.2. Bendrovės ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos apskaita	26
3.3. Bendrovės ilgalaikio turto likvidavimo apskaita	30
3.4. Bendrovės ilgalaikio turto analizė	32
Išvados ir pasiūlymai.....	39
Literatūros sąrašas	41

Priedai

- 1 priedas. Baigiamojo darbo autoriaus įsipareigojimas dėl neplagijavimo.
- 2 priedas. Ilgalaikio turto sąskaitos ir jų savybės.
- 3 priedas. 2014-2018 metų balansas ir jo horizontalioji analizė.
- 4 priedas. 2014-2018 metų balansas ir jo vertikalioji analizė.
- 5 priedas. 2014-2018 metų detalizuotas ilgalaikis turtas ir jo horizontalioji ir vertikalioji analizė.
- 6 priedas. 2014-2018 metų pelno (nuostolių) ataskaita ir jos horizontalioji analizė.
- 7 priedas. Ilgalaikio materialiojo turto pelningumo, techninės būklės ir naudojimo rodiklių skaičiavimai.

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Ilgalaikio materialaus turto įsigijimo savikainos apskaičiavimas.....	11
2 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo sąskaitų korespondencija	12
3 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto remonto ir eksploatacijos korespondencijos	12
4 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodai.....	13
5 lentelė. Ilgalaikio materialaus turto nusidėvėjimo korespondencija	13
6 lentelė. Ilgalaikio materialaus turto nurašymo korespondencija	14
7 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto pardavimo korespondencija	14
8 lentelė. Ilgalaikio nematerialiojo turto įsigijimo korespondencija	16
9 lentelė. Ilgalaikio nematerialiojo turto amortizacijos korespondencija.....	17
10 lentelė. Balanso horizontaliosios analizės formulės	18
11 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto pelningumo formulės	18
12 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės analizės formulės.....	19
13 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto naudojimo analizės formulės	20
14 lentelė. Bendrovės ilgalaikio turto minimali vertė ir normatyvas metais.....	23
15 lentelė. Sumokėtas avansas už ilgalaikį turtą	24
16 lentelė. Ilgalaikio turto įsigijimas, kuriam buvo atliktas avansinis mokėjimas.....	24
17 lentelė. Atsiskaitymas su tiekėju	24
18 lentelė. Ilgalaikio turto įsigijimas per atskaitingus asmenis	25
19 lentelė. Atsiskaitymas su atskaitingu asmeniu už ilgalaikio turto pirkimą.....	25
20 lentelė. Ilgalaikio turto nusidėvėjimo registravimas	27
21 lentelė. Ilgalaikio turto remonto išlaidų registravimas	29
22 lentelė. Iš draudimo įmonės gauta žalos suma už draudiminį įvykį.....	30
23 lentelė. Ilgalaikio turto pardavimo registravimas	31

Paveikslų sąrašas

1 pav. Ilgalaikio materialiojo turto požymiai	11
2 pav. Ilgalaikio nematerialiojo turto pripažinimo požymiai	15
3 pav. Prekybos įmonės valdymo schema	21
4 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimas	27
5 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumos 2015-2018 metai	28
6 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto dinamika (eurais) 2014-2018 metai	32
7 pav. Prekybos įmonės turto struktūra (procentais) 2014-2018 metai	33
8 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto struktūra (procentais) 2014-2018 metai	34
9 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio materialiojo turto pelningumo rodiklių dinamika 2014 – 2018 m.	35
10 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės rodiklių dinamika 2015- 2018 metai	36
11 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio materialiojo turto naudojimo rodiklių dinamika (kartais) 2014- 2018 metai	37

Terminų ir sąvokų žodynas

Materialus turtas – tai turtas turintis fizinę formą, kuris yra naudojamas prekėms gaminti ar palaugoms teikti. Ilgalaikiu materialiuoju turtu laikomas tas turtas, kuris atitinka 12 VAS nustatytus pripažinimo kriterijus. Materialus turtas, išskyrus investicinį turtą, balanse parodomas likutine verte. (Bajorūnienė, 2013)

Nematerialusis turtas – nepiniginis, neturintis materialios formos turtas, kuriuo įmonė disponuoja, kurį naudodama tikisi gauti tiesioginės ir netiesioginės ekonominės naudos ir kurio vertė yra ne mažesnė už įmonės nustatytą minimalią nematerialiojo turto vertę. (*Sąskaitų korespondencijų žinynas*, 2018)

Likvidacinė vertė – suma, kurią pasibaigus naudingo tarnavimo laikui tikimasi gauti už turtą, įvertinus visas būsimas likvidavimo išlaidas (*12-asis verslo apskaitos standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“*, 2008)

Santrauka

Živilė Šeštokaitė, „Prekybos įmonės ilgalaikio turto apskaita“, buhalterinės apskaitos studijų programa, verslo fakultetas, Klaipėdos valstybinė kolegija.

Tyrimo problema. Ilgalaikį turtą yra labai svarbu tinkamai registruoti apskaitoje, nes jis yra parodomas finansinėse įmonės ataskaitose ir tas turtas matomas ne vienerius metus, tad netinkamai apskaitytas jis gali žymiai iškreipti įmonės finansinę atskaitomybę.

Tyrimo objektas – Įmonės ilgalaikio turto apskaita.

Tyrimo tikslas - Išanalizuoti prekybos įmonės ilgalaikio turto apskaitą.

Tyrimo metodai:

- Mokslinės literatūros analizė;
- Įmonės duomenų rinkimas, sisteminimas ir analizė;
- Palyginamoji analizė;
- Grafinis duomenų vaizdavimo metodas.

Išvados. Atlikus tyrimą išsiaiškinta, kad bendrovė ilgalaikio turto apskaitą vykdo pagal visus Lietuvoje galiojančius apskaitos standartus, įstatymus ir reglamentus. Bendrovėje registruotas ilgalaikis turtas, nors ir užima mažą dalį viso turto, prisideda prie pajamų uždirbimo. Nuo 2016 metų bendrovė nebeturi ilgalaikių įsipareigojimų, tad galime teigti, kad visą ilgalaikį turtą ji įsigyja iš savo lėšų, o tai parodo, kad įmonė yra savarankiška ir nepriklausoma. Juridinio asmens finansinėse ataskaitose matomas tik materialusis turtas, nes nematerialusis jau yra pilnai amortizuotas, bet jis toliau naudojamas veikloje. Pastebėta, kad bendrovėje gana nemažą sąnaudų dalį sudaro patalpų nuomos sąnaudos, vidutiniškai apie 23000 eurų per ataskaitinį laikotarpį. Suprantama, kad ji tokiu savo sprendimu siekia sumažinti bendrovės pelną ir pelno mokestį, bet bendrovei reikėtų gerai išanalizuoti rinkos kainas ir apmąstyti nuosavų patalpų įsigijimą, nes taip galėtų padidinti savo turtą. Atlikus tyrimo objekto analizę galime teigti, kad įmonė plečia savo veiklą ir sugeba pilnai išnaudoti ilgalaikį turtą savo veikloje ir valdyti jį efektyviai.

Raktiniai žodžiai: turtas, įsigijimas, nusidėvėjimas, likvidavimas

Summary

Živilė Šeštokaitė, “Fixed Assets Accounting of Trading Enterprise”, Accounting study program, Faculty of Business, Klaipėda State College.

Investigation problem. Accurate recording of non-current assets is very important because they are reflected in the company's financial statements and those assets are evident record for many years, so if they are not properly accounted for, they can significantly distort the company's financial statements.

The object of the research - the accounting of the company's fixed assets.

The aim of the research - to analyse the accounting of fixed assets of a trading company.

Research methods:

- Analysis of scientific literature;
- Company data collection, systematization and analysis;
- Comparative analysis;
- Graphical data representation method.

Conclusions. The investigation revealed that the company accounts for fixed assets in accordance with all accounting standards, laws and regulations in force in Lithuania. The fixed assets registered in the company, although occupying a small part of the total assets, contribute to earning income. As of 2016, the company no longer has long-term liabilities, so we can say that it acquires all non-current assets from its own funds, which shows that the company is autonomous and independent. Only tangible assets are shown in the financial statements of a legal entity because the intangible asset is already fully amortized, but it continues to be used in operations. It was noted that a relatively large part of the company's costs is allocated to rental costs of premises, averaging around EUR 23000 during the reporting period. As a consequence of this decision, it is evident that company seeks to reduce its profits and income tax. Recommendation regarding this would be that the company should carefully analyse market prices for rental in comparison to buying property and consider acquiring its own premises, as this could increase its assets. After the analysis of the research object, we can state that the company is expanding its activities and is able to make full use of fixed assets in its enterprise and manage them efficiently.

Keywords: assets, acquisition, depreciation, liquidation

Įvadas

Temos aktualumas. Daugelyje įmonių didžiąją dalį turto sudaro ilgalaikis turtas, kurį svarbu teisingai, tiksliai registruoti apskaitoje. Menkiausi netikslumai ar nukrypimai gali turėti didelį poveikį įmonės veiklos rezultatams. Labai svarbu pasirinkti tinkamą nusidėvėjimo skaičiavimo metodą, nes nusidėvėjimo sumos yra reikšmingos sąnaudų dalys. Ilgalaikis turtas suteikia garantą gaunant banko paskolą. Taip pat jis gali tapti skolų tiekėjams ar skolų bankui grąžinimo garantu. Ilgalaikis turtas yra vienas svarbiausių nuosavybės garantų, todėl juo domisi esami ir potencialūs akcininkai.

Problematika. Ilgalaikio turto apskaitoje užregistruoti netikslumai, nuo ūkinio įvykio įforminimo, nusidėvėjimo registravimo iki likvidavimo, gali iškreipti įmonės finansinius rezultatus. Neteisingai pasirinktas ilgalaikio turto nusidėvėjimo metodas ar neteisingai nustatyta jo vertė gali sudaryti pagrindą nepagrįstai padidinti arba sumažinti sąnaudas. Būtina įsigilinti ir gerai išmanyti ilgalaikio turto teisės aktus ir reglamentus, kad jis būtų teisingai užregistruotas.

Tyrimo objektas: Prekybos įmonės ilgalaikio turto apskaita.

Tyrimo tikslas: Išanalizuoti prekybos įmonės ilgalaikio turto apskaitą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti ilgalaikio turto apskaitos teorinius aspektus.
2. Išnagrinėti prekybos įmonės ilgalaikio turto apskaitos politiką.
3. Atlikti prekybos įmonės ilgalaikio turto analizę.

Tyrimo duomenų rinkimo ir analizės metodai. Lietuvos ir užsienio mokslinės literatūros analizė, mokslinių straipsnių, LR teisės aktų bei kitų norminių dokumentų apžvalga, analizė ir apibendrinimas, bendrovės duomenų ir ataskaitų analizė, grafinis analizės pateikimas.

1. ILGALAIKIO TURTO APSKAITOS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Ilgalaikio turto sampratos traktuotė, klasifikavimas ir jų požymiai

Kiekviena įmonė, nepriklausomai nuo jos dydžio, savo vykdoma veikla siekia uždirbti kuo didesnę pelną. Pelnu uždirbti yra reikalingos tam tikros sąlygos, taip pat ir materialinės. Šios sąlygos priklauso nuo įmonės vykdomos veiklos, kurios kiekvienoje įmonėje yra skirtingos ir nuolatos privalo taikytis prie kintančios rinkos sąlygų. Reikšmingas vaidmuo, siekiant uždirbti pelną, tenka ir ilgalaikiam turtui – mašinoms, specialioms įrenginiams, pastatams, be kurių dažniausiai neįmanoma gauti ekonominės naudos.

Ilgalaikis turtas, pagal Žaptorių (2015), Burksaitienę (2012), Dauskurda ir kt. (2014) tai turtas, kuris yra naudojamas įmonės pajamoms uždirbti ilgiau kaip vienerius metus, o jo įsigijimo kaina ne mažesnė už įmonės vadovo ilgalaikio turto grupės nustatytą kainą. Šis turtas nėra skirtas parduoti arba suvartoti per vieną ataskaitinį laikotarpį. Lygiai toks pats ilgalaikio turto apibrėžimas yra suformuotas ir pelno mokesčio įstatyme.

Pagal Steven M. Bragg (2014) ilgalaikis turtas, tai turtas, kuris ilgai įmonei suteikia ekonominės naudos.

Pats minimalistiškiausias ilgalaikio turto apibrėžimas pateiktas 5-jame tarptautiniame finansinės atskaitomybės standarte ir Daršukvienės (2010) metodinėje knygoje. Ilgalaikis turtas tai turtas, neatitinkantis trumpalaikio turto apibrėžimo.

Daujotaitė, Giriūnas, Miškinis, Vinauskienė, Adomavičiūtė (2015) teigia, kad jei turtas naudojamas ilgiau negu vienerius metus, bet jo vertė yra nedidelė ir mažesnė už įmonės apskaitos politikoje nustatyta vertę, toks turtas nebus laikomas ilgalaikiu, nes jo kaip ilgalaikio turto apskaita įmonei būtų per brangi, taip darant būtų pažeistas optimalumo reikalavimas.

Kalčinskas (2017) ir Ivanauskienė (2016) teigia, kad ilgalaikis turtas yra išskirstomas į keturias grupes: materialųjį turtą, nematerialųjį turtą, finansinį turtą ir kitą finansinį turtą.

2016 metų pavyzdiniame sąskaitų plane ilgalaikiui turtui registruoti skirta pirma klasė. Pirmos klasės sąskaitos yra klasifikuojamos į keturias grupes: nematerialųjį turtą, materialųjį turtą, finansinį turtą ir kitą ilgalaikį turtą. (Ivanauskienė, 2016).

Nematerialus turtas yra išskiriamas tam, kad parodyti kiek įmonė turi teisių ir kitų privilegijų. Jis skirstomas į analitines sąskaitas, tokias kaip plėtros darbai, prestižas, programinė įranga, koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės, kitas nematerialusis turtas. Šių sąskaitų savybes pateiktos 1 priede.

Materialus, apčiuopiamas, turintis fizinę formą ir vertę, turtas yra skirstomas į šešias pagrindines analitines sąskaitas: žemė, pastatai ir statiniai, mašinos ir įranga, transporto priemonės,

kiti įrenginiai, prietaisai ir įrankiai, investicinis turtas. Materialiojo turto savybės, taip pat, pateiktos 1 priede.

Sąskaitų plane sintetinės ilgalaikio turto sąskaitos skaidomos į subsąskaitas, to turto įkainojimo aspektu: svarbu žinoti ne tik pastato įsigijimo savikainą, bet ir jų nudėvėtąją (amortizuotąją) sumą. (Burkšaitienė, 2012)

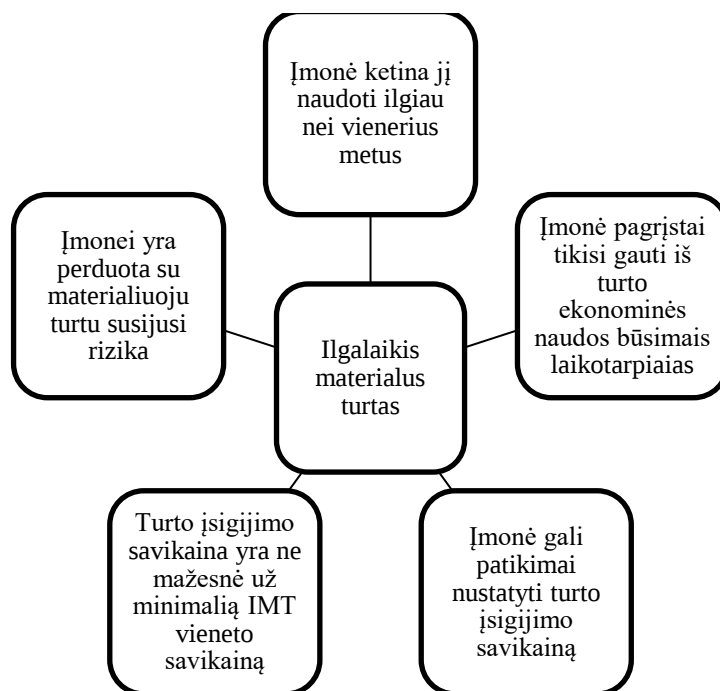
Apibendrinant visų nagrinėtų autorių ilgalaikio turto sampratos traktuotes galime daryti bendrą išvadą, kad ilgalaikis turtas yra turintis arba neturintis fizinės formos turtas skirtas įmonės pajamoms uždirbti ilgiau kaip vienerius metus ir turto vertė nėra mažesnė už įmonėje, apskaitos politikoje, nustatytą ilgalaikio turto vertę. Ilgalaikis turtas skirstomas į keturias grupes: nematerialųjį, materialųjį, finansinį turtą ir kitą finansinį turtą.

1.2. Ilgalaikio materialaus turto apskaita

Daugelio įmonių veikloje ilgalaikis turtas (toliau bus vartojamas trumpinys – IMT) yra labai reikšmingas, nes neturint IMT galima teikti nebent paslaugas, kurių pagrindas yra žmogiškieji ištekliai. Šiame mokslo ir technikos amžiuje, teikiant paslaugas, įmonei reikia turėti telefoną, kompiuterį ar buhalterinę apskaitos programą, kad būtų kokybiškai, efektyviai suteikiamos paslaugos, siekiant patirti kuo mažiau sąnaudų ir gauti kuo didesnę grynąją pelną. Žinoma, nemažai turto įmonė gali turėti nuomos pagrindu, tik reikia nepamiršti įvertinti ir pasirinkti įmonei priimtinesnį variantą – ar įsigyti savo ilgalaikį turtą, imant banko paskolas ir mokant palūkanas, ar mokėti nuomos mokesči už galimybę tik pasinaudoti ilgalaikiu turtu.

Rimkuvienė ir Tamošaitienė (2012) teigia, kad materialusis ilgalaikis turtas yra žmogaus ar gamtos sukurtas turtas, kuris naudojamas įmonėje gaminant produkciją ar teikiant paslaugas. Šį turtą įmonė apskaitoje užregistruoja suskirstytą pagal paskirtį.

Materialus turtas gali būti priskiriamas ilgalaikiam turtui, jei jis atitinka visus šiuos požymius, kurie yra pateikti 1 paveiksle.

1 pav. Ilgalaikio materialiojo turto požymiai

Šaltinis: 12-ojo verslo apskaitos standarto „Ilgalaikio materialaus turto“ metodinės rekomendacijos

Pagal 12 verslo apskaitos standartą įmonės ilgalaikis turtas gali būti įvertintas įsigijimo savikaina arba perkainota verte.

Bajorūnienė (2013) teigia, kad IMT įvertinimo pagrindas yra faktinė jo įsigijimo savikaina ir visos su įsigijimu susijusios išlaidos. Šios papildomos išlaidos, priklausomai nuo turto paskirties, gali būti įvairios. 1 lentelėje, kuri sudaryta pagal 12-ąjį VAS pateikta kokios išlaidos gali būti įskaičiuojamos į IMT įsigijimo savikainą ir kokios ne.

1 lentelė. Ilgalaikio materialaus turto įsigijimo savikainos apskaičiavimas

Skaičiuojas į IMT įsigijimo savikainą	Nesiskaičiuoja į IMT įsigijimo savikainą
Atvežimo išlaidos	Grąžinamas pridėtinės vertės mokestis
Įvairūs mokesčiai	Palūkanos
Projektavimo darbų išlaidos	Veiklos sąnaudos
Remonto, įdiegimo darbų išlaidos	
Turto registravimo išlaidos	
Melioravimo, valdymo išlaidos	
Kitos, tiesiogiai su ilgalaikio turto įsigijimu susijusios išlaidos	

Šaltinis: 12-sis verslo apskaitos standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“

Pasak Dauskurdo ir kt. (2014) visos ūkinės operacijos turi būti tinkamai dokumentuotos. Todėl įsigijus ilgalaikį turtą, turi būti faktą pagrindžiantys dokumentai, tad gavus sąskaitą faktūrą, IMT įsigijimas yra užregistruojamas apskaitoje. 2 lentelėje yra pateikiami įmanomi IMT įsigijimo būdai ir pirminiai dokumentai, kurie priklauso nuo atsiskaitymo būdo pasirinkimo (grynaisiais pinigais, banko sąskaita).

2 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo sąskaitų korespondencija

Turinys	Ūkinė operacija	Pirminiai dokumentai
Materialiojo turto įsigijimas	D12X0 IMT įsigijimo savikaina D2441 Pirkimo ir importo PVM K271 sąskaitos bankuose arba K272 kasa arba K4494 kitos mokėtinos sumos arba K1260 sumokėti avansai už IMT	Sąskaita faktūra, sutartis, IMT įvedimo į eksploataciją aktas, bankinis išrašas, mokėjimo nurodymas, kasos išlaidų orderis, mokėjimo kvitas

Šaltinis: Dauskurdas, V. ir kiti (2014). *Mažoji bendrija teisė apskaita ir mokesčiai, atskaitomybė*. Vilnius,

Pagal 12 VAS ir 16-ąją tarptautinį apskaitos standartą visos išlaidos susijusios su IMT eksploatavimu priskiriamos tam ataskaitiniam laikotarpiui, per kurį buvo patirtos veiklos sąnaudos, jei įmonės apskaitos politika nenurodo kitaip. IMT įsigijimo savikaina gali būti didinama, jei turto rekonstravimas ar remontas pailgina turto naudingo tarnavimo laiką ir pagerina jo naudingasias savybes. Kai kuriais atvejais turtas turi būti remontuojamas dokumentacijoje nustatytais periodais, kad būtų užtikrintas turto patikimumas ir saugumas. Šiuo atveju įmonė remonto išlaidas turi pripažinti turtu ir nudėvėti per laikotarpį iki kito periode numatomo remonto. Remonto darbai gali būti atliekami visam IMT, o rekonstravimas tik nekiliojamam turtui.

3 lentelėje pavaizduotos remonto darbų ir turto eksploatavimo sąskaitų korespondencijos, kurios didina turto savikainą arba veiklos sąnaudas. Taip pat lentelėje pateikiama su šia sąskaitų korespondencija susiję pirminiai dokumentai.

3 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto remonto ir eksploatacijos korespondencijos

Turinys	Ūkinės operacijos	Pirminiai dokumentai
IMT remonto darbai	D12X0 IMT įsigijimo savikaina K271 sąskaita bankuose arba K272 kasa arba K4430 skolos tiekėjams	Sąskaita faktūra, bankinis išrašas, mokėjimo nurodymas, kasos išlaidų orderis
IMT eksploatavimas	D6301 remonto ir eksploatacijos sąnaudos K271 sąskaita bankuose arba K272 kasa arba K4430 skolos tiekėjams	Sąskaita faktūra, bankinis išrašas, mokėjimo nurodymas, kasos išlaidų orderis

Šaltinis: sudaryta autorės pagal 2016 metų pavyzdinį sąskaitų planą

Pasak Bajorūnienės (2013) nusidėvėjimo sumos skaičiuojamos kasmet, paskirstant šias sumas tolygiai kas mėnesį ir kas mėnesį įtraukiant jas į gamybos, produkcijos savikainą, bet nusidėvėjimą galime traukti ir į IMT vrtės nusidėvėjimo sąnaudas. Mackevičius (2019) teigia, kad kai turtas yra perduotas naudoti, tai nusidėvėjimas jam pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio 1-osios dienos ir baigiamas skaičiuoti nuo kito mėnesio 1-osios dienos, kai objektai nurašyti,

perleisti ar priskiriami prie investicinio turto. Taip pat remiantis 12-uju VAS IMT gali būti riboto ir neriboto naudojimo laiko. Neriboto naudojimo laiko turtui, pavyzdžiui žemei, nusidėvėjimas neskaičiuojamas.

4 lentelėje nurodomi IMT nusidėvėjimo skaičiavimo metodai ir formulės.

4 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodai

Metodas	Formulė	Apibrėžimas
Tiesiogiai proporcingas (tiesinis) Formulė nr. 1	$N = \frac{V1 - V2}{T}$	N – metinė nusidėvėjimo suma; V1 – IMT įsigijimo savikaina; V2 – IMT likvidacinė vertė; T – naudingo tarnavimo laikas metais.
Produkcijos Formulė nr.2	$N = \frac{(V1 - V2) \times P}{P_{max}}$	N – nusidėvėjimo suma, tenkanti pagamintai produkcijai; V1 – ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikaina; V2 – IMT likvidacinė vertė; P – per ataskaitinį laikotarpį pagamintos produkcijos kiekis; Pmax – maksimalus ilgalaikio turto objektu pagamintos produkcijos kiekis.
Metų skaičiaus Formulė nr.3	$N = \frac{(V1 - V2) \times (T - i + 1) \times 2}{T \times (T + 1)}$	N – metinė nusidėvėjimo suma; V1 – IMT įsigijimo savikaina; V2 – IMT likvidacinė vertė; T – naudingo tarnavimo laikas metais; i – metai, kurių nusidėvėjimas skaičiuojamas, kur „i“ mažiau arba lygu „T“.
Dvigubai mažėjančios vertės Formulė nr. 4	$N = L \times n; n = \frac{100\text{procentų}}{T} \times 2$	N – metinė nusidėvėjimo suma; L – IMT likutinė vertė; n – nusidėvėjimo procentas; T – naudingo tarnavimo laikas metais.

Šaltinis: 12-sis verslo apskaitos standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“

Pasak Bružausko ir Stončiuvienės (2012) pelno mokesčio įstatyme įteisinti yra ne keturi, o tik trys metodai: tiesiogiai proporcingas, produkcijos ir dvigubai mažėjančios vertės. Metų skaičiaus metodas neteikiamas, nes be pastarojo galima apsieiti ir finansinėje apskaitoje.

Stungurienė ir Christauskas (2013) teigia, kad su kiekvienu nusidėvėjimo metodu yra gaunamas skirtingas metų pelnas, o taip pat ir pelno mokestis, nes jis priklauso nuo pelno. Todėl yra svarbu pasirinkti tinkamiausią metodą.

Nusidėvėjimo suma yra kaupiama visą turto naudojimo laiką ir kiekvieną mėnesį pripažįstama sąnaudose. 5 lentelėje pavaizduota IMT nusidėvėjimo sąskaitų korespondencija ir pirminiai dokumentai.

5 lentelė. Ilgalaikio materialaus turto nusidėvėjimo korespondencija

Turinys	Ūkinė operacija	Pirminiai dokumentai
Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas	D62011 Prekybos pastatų ir įrangos įsigijimo savikainos nusidėvėjimo sąnaudos K12X7 IMT įsigijimo savikainos nusidėvėjimas	IMT nusidėvėjimo skaičiavimo žiniaraštis, įvedimo į eksploataciją aktas

Šaltinis: „Pačiolis“ UAB (2018). Sąskaitų korespondencijų žinynas. Vilnius, p.104

Kai naudotas IMT tampa nebereikalingas, tai įmonė gali tą turtą perleisti kitiems, o kai jis visiškai nudėvėtas, jo įsigijimo išlaidos perkeltos į sąnaudas, turtas gali būti likviduojamas, teigia Žaptorius (2015).

Ilgalaikio materialaus turto, nebetinkamo naudoti veikloje, nurašymo sąskaitų korespondencija pateikta 6 lentelėje.

6 lentelė. Ilgalaikio materialaus turto nurašymo korespondencija

Turinys	Ūkinė operacija	Pirminiai dokumentai
Ilgalaikio materialiojo turto nurašymas	D12X7 IMT įsigijimo savikainos nusidėvėjimas (-) D6312 Kitos bendrosios ir administracinės sąnaudos K12X0 IMT įsigijimo savikaina	Ilgalaikio turto nurašymo aktas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal 12-ojo verslo apskaitos standarto metodines rekomendacijas

7 lentelėje matome ilgalaikio materialiojo turto pardavimo sąskaitų korespondenciją, kurioje yra parodomas nuostolis arba pelnas. Pasak Dauskurdo ir kt. (2010) nurašoma ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikaina, vertės padidėjimas dėl perkainojimo, įsigijimo savikainos nusidėvėjimas ir perkainotos dalies nusidėvėjimas.

7 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto pardavimo korespondencija

Ūkinė operacija, kai likvidacinė vertė didesnė už pardavimo sumą	Ūkinė operacija, kai likvidacinė vertė mažesnė už pardavimo sumą	Pirminiai dokumentai
D271 sąsk. banke; arba D272 kasa D12X7 IMT įsigijimo savikainos nusidėvėjimas (-) D6400 Ilgalaikio turto perleidimo nuostoliai K12X0 IMT įsigijimo savikaina	D271 sąsk. banke; arba D272 kasa; arba D243 kitos gautinos sumos D12X7 IMT įsigijimo savikainos nusidėvėjimas (-) D12X8 IMT perkainotos dalies nusidėvėjimas K5400 Ilgalaikio turto perleidimo pelnas K12X1 IMT perkainojimas K12X0 IMT įsigijimo savikaina	Sąskaita faktūra

Šaltinis: Dauskurdas, V. ir kitų (2010). *Buhalterio žinynas*. Vilnius,

Taigi, išanalizavus IMT apskaitą žinome, kad perkant ilgalaikį materialųjį turtą jis registruojamas pirmoje sąskaitų plano klasėje. Jei rekonstravimas ir remontas pailgina turto naudingo tarnavimo laiką, pagerina jo naudingąsias savybes, tai galime didinti IMT įsigijimo savikainą. Ilgalaikio materialaus turto nusidėvėjimas gali būti skaičiuojamas keturiais metodais: tiesiogiai praporingu, produkcijos, metų skaičiaus, dvigubai mažėjančios vertės. Nusidėvėjimo sumos yra įtraukiamos į to laikotarpio gamybos ir produkcijos savikainą arba į IMT vertės nusidėvėjimo sąnaudas. Turtą nurašant likutinė vertė nukeliauja į sąnaudas, o turtą parduodant parodomas pelnas arba nuostolis, priklausomai nuo likutinės ilgalaikio turto vertės ir pardavimo sumos. IMT apskaitos politika tvirtina vadovai ir kaip Legendzova, Gaigalienė ir Vilkaitė (2016)

pamini, kad pagrindinis aspektas darantis įtaką vadovo pasirinkimui, vienokiai ar kitokiai apskaitos politikai yra savanaudiški interesai, priimant sprendimus. Dažnas elgiasi egoistiškai – priima tokius sprendimus, kurie jiems palankesni ir atneša daugiau naudos, nes stengiasi padidinti asmeninę naudą.

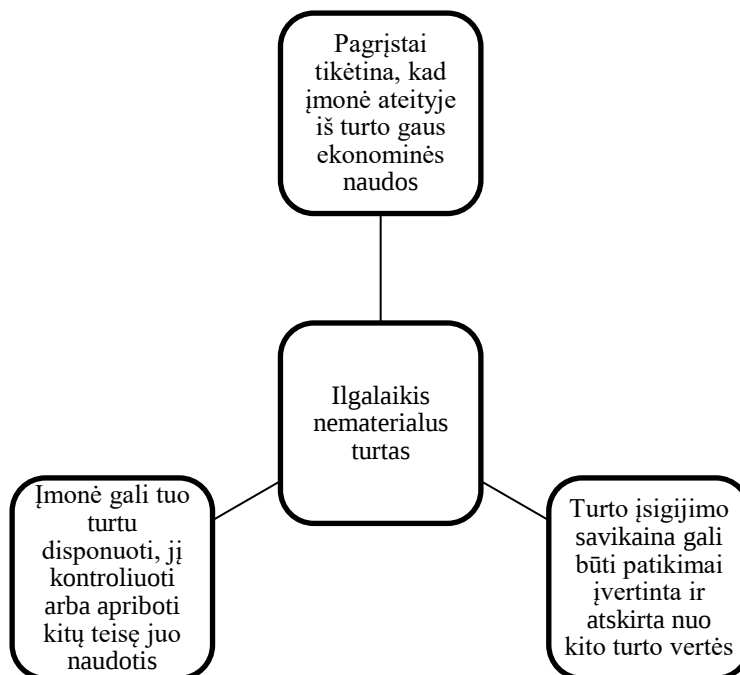
1.3. Ilgalaikio nematerialiojo turto apskaita

Dauguma įmonių kasdieninėje veikloje dirba su kompiuterių programomis, licencijomis, prekių ženklais, o tai yra nematerialios formos turtas. Šis turtas naudojamas įmonių veiklose ekonominei naudai gauti.

Žaptorius (2015) pateikia tokį nematerialaus turto apibrėžimą: „Nematerialusis turtas – identifikuojamas kaip nepiniginis turtas, neturintis materialios formos, kuriuo įmonė disponuoja ir naudodama tikisi gauti tiesioginės ir netiesioginės ekonominės naudos, o jo įsigijimo (pasigaminimo) savikaina tiksli ir ne mažesnė už įmonės nustatytą minimalią savikainą“

Dragu (2010) teigia, kad nematerialusis turtas, tai turtas neturintis fizinės formos, bet galimas jo indentifikavimas. Šis turtas naudojamas gamybos procese arba prekėms bei paslaugoms teikti.

Nematerialus turtas gali būti pripažįstamas, jei patirtos išlaidos atitinka nematerialiojo turto apibrėžimą ir šiuos pripažinimo požymius (2 pav.)

2 pav. Ilgalaikio nematerialiojo turto pripažinimo požymiai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal 13-ąją verslo apskaitos standartą „Nematerialusis turtas“

Įsigytas nematerialusis turtas apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina. Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina sudaro už šį turtą sumokėta ar mokėtina suma, įskaitant muitus ir kitus negražinamus mokesčius. Turto įsigijimo savikainai turi būti priskiriamos ir kitos tiesioginės paruošimo, numatomam naudojimui, išlaidos taip teigia Žaptorius (2015)

Įsigijus ilgalaikį nematerialųjį turtą jis registruojamas apskaitoje taip pat kaip ir ilgalaikis materialusis turtas, tik debetuojama sąskaita turi priklausyti ne materialiajam turtui, o nematerialiajam. Turto įsigijimo operacija pateikta 8 lentelėje.

8 lentelė. Ilgalaikio nematerialiojo turto įsigijimo korespondencija

Turinys	Ūkinė operacija	Pirminiai dokumentai
Nematerialiojo turto įsigijimas	D11X0 Nematerialaus turto įsigijimo savikaina K271 sąskaitos bankuose arba K272 kasa arba K4494 kitos mokėtinos sumos arba K116 sumokėti avansai už nematerialųjį turtą	Sąskaita faktūra, ilgalaikio nematerialaus turto įvedimo į eksploataciją aktas, bankinis išrašas, mokėjimo nurodymas, kasos išlaidų orderis

Šaltinis: sudaryta autorės pagal 2016 metų pavyzdinį sąskaitų planą

Pagal 13 verslo apskaitos standartą visos eksploatavimo išlaidos ir nematerialiojo turto tobulinimo išlaidos priskiriamos to ataskaitinio laikotarpio, kada jos buvo patirtos, sąnaudomis. Išskyrus atvejį, kai tobulinimo išlaidos gali būti patikimai įvertintos ir nustatyta, kad ateityje iš to turto eis gauti didesnę ekonominę naudą, tada galime šias išlaidas įtraukti į turto savikainą.

Žaptorius (2015) ir 13-asis VAS nusako, kad nematerialiojo turto numatomas naudojimo laikas tampa nepatikimas, jei jis yra ilgas. Dėl to nematerialiojo turto, tokių kaip plėtros darbų ir prestižo, naudingo tarnavimo laikas, per kurį vyksta amortizacija, turėtų būti ne ilgesnis nei kaip 5 metai.

Nematerialiojo turto, kaip ir ilgalaikio materialiojo turto, vertė turi būti proporcingai paskirstoma numatomam naudingo tarnavimo laikui, kadangi nematerialusis turtas taip pat bus naudojamas keletą ataskaitinių laikotarpių. Nematerialiojo turto amortizacijos suma įtraukiama į sąnaudas kiekvieną ataskaitinį laikotarpį.

Ilgalaikio nematerialiojo turto amortizacija dažniausiai apskaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą. Taip teigia ir Žaptorius (2015), kad galime apskaičiuoti tik šiuo metodu, nes neįmanoma nustatyti, kiek nematerialiojo turto tenka vienai ar kitai įmonėje gaminamos produkcijos rūšiai, bet remiantis 13-uju VAS galimas ir produkcijos metodas. Žinoma įmonė turėtų apskaitos politikoje nusistatyti šį metodą ir pagrįsti, kad turto amortizuojamoji suma bus sistemingai paskirstyta per tarnavimo laiką ir susieta su pagamintos produkcijos kiekiu.

Formulės išlieka ir naudojamos tos pačios, kaip ir ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo skaičiavime (4 lentelė).

Nematerialiojo turto likvidacinė vertė turi būti pripažįstama nuliui, nebent pasibaigus turto naudingo tarnavimo laikui įmonė tikisi šį turtą parduoti. 9 lentelėje pateikta ataskaitinio laikotarpio ilgalaikio nematerialiojo turto amortizacijos sąskaitų korespondencija.

9 lentelė. Ilgalaikio nematerialiojo turto amortizacijos korespondencija

Turinys	Ūkinė operacija	Pirminiai dokumentai
Nematerialiojo turto amortizacija	D6307 Nematerialiojo turto vertės amortizacijos sąnaudos K11X8 Nematerialiojo turto vertės amortizacija	Ilgalaikio nematerialiojo turto amortizacijos žiniaraštis

Šaltinis: sudaryta autorės pagal 2016 metų pavyzdinį sąskaitų planą

Kaip ir ilgalaikiame materialiajame turte nusidėvėjimas, taip nematerialiajame turte amortizacija yra kaupiama visą turto naudojamą laikotarpį. Kai turtas pilnai amortizuojasi, tampa nebetinkamas naudoti ar nebenaudingas, atliekamas turto nurašymas. Arslan (2020) teigia, kad ilgalaikis nematerialusis turtas negali būti amortizuojamas, jei jo tarnavimo laikas neribotas.

Visai kaip ir ilgalaikiame materialiajame turte, jei nematerialusis turtas yra perleidžiamas, tai apskaitoje yra registruojamas pelnas arba nuostolis, kuris yra priklausomas nuo ilgalaikio turto pardavimo sumos ir likutinės turto vertės. Pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, sudarinėjant finansinę atskaitomybę, pelno (nuostolių) atskaitoje yra parodomas sandorio rezultatas. Ilgalaikio nematerialiojo turto nurašymo ir perleidimo sąskaitų korespondencijos pateiktos 6 ir 7 lentelėse, tik vietoje ilgalaikio materialiojo turto registruosime nematerialųjį turtą.

Apibendrinant nematerialųjį turtą galime teigti, kad tai turtas neturintis fizinės formos, nors kartais kompiuterinės programos, licencijos ar kitos vertybės gali būti pateiktos kompaktiniuose diskuose ar atmintinėse, bet vistiek tai yra traktuojama, kaip fizinės formos neturintis turtas. Šis turtas registruojamas įsigijimo savikaina. Vertė proporcingai paskirstoma naudingam tarnavimo laikotarpiui, nes įmonė šį turtą naudos keletą ataskaitinių laikotarpių. Amortizuojant, proporcingos sumos, yra nurašomos į ataskaitinio laikotarpio sąnaudas.

1.4. Ilgalaikio turto analizė

Ilgalaikis turtas labiausiai konfiguruoja balanse, kuriame jis yra parodomas likutine verte. Žinoma pelno (nuostolių) atskaitoje taip pat atsispindi ir nusidėvėjimo ar amortizacijos sumos.

Rumšaitės (2012) teigimu finansinės analizės tikslas yra kvalifikuotai įvertinti įmonės finansinę būklę.

Nors, kaip teigia Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas (2014) iki šiol nėra sukurta nuoseklios kompleksinės ilgalaikio turto analizės metodikos, bet balanso horizontalioji ir vertikalioji analizė yra viena pagrindinių analizės sudedamųjų dalių. Atliekant balanso horizontaliąją analizę, skaičiuojama kiekvieno straipsnio, turinčio skaičių, rodiklių kitimo dinamika. Atlikus analizę nurodoma, kaip per ataskaitinį laikotarpį pakito pagrindiniai rodikliai ir kas turėjo tam pakitimui įtakos, teigia Mackevičius (2011). Horizontaliosios analizės straipsnių kitimas, lyginant metais, nurodomas eurai, kiek eurų pakito ir procentais, kiek procentų pakito. Bagdžiūnienė (2013) teigia, kad vienoje balanso dalyje yra parodomas bendrovės turtas, o kitoje dalyje parodoma kam tas turtas priklauso, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai. Analizuojant bendrovės ilgalaikį turtą aktualiausia yra pirmoji balanso dalis, todėl duomenų pokyčiai, iš pirmosios balanso dalies, geriausiai bus matomi, kai bus pateikti grafiškai. 10 lentelėje pateiktos formulės apskaičiuoti pakitimui eurai ir procentais.

10 lentelė. Balanso horizontaliosios analizės formulės

Pokytis eurai	Pokytis procentais	Apibrėžimas
$Y_1 - Y_0$	$\frac{Y_1 - Y_0}{Y_0} \times 100$	Y_0 – Praėja metai Y_1 – Ataskaitiniai metai

Šaltinis: Mackevičius, J. ir kiti (2011). *Finansinė analizė*. Vilnius, p. 57.

Vertikaliosios analizės metu nustatoma rodiklių struktūra ir skaičiuojami struktūriniai pokyčiai. Šie pokyčiai yra išreiškiami procentiniais punktais. Bendra vertikalioji analizė yra, kai straipsnių dalys lyginamos su visu turtu arba su nuosavu kapitalu, o dalinė analizė yra kai subsąskaitas lyginame su sąskaita. Struktūriniai pokyčiai apskaičiuojami sudarant proporcijas.

Uždirbtas pelnas ne visada parodo įmonės veiklos efektyvumą. Siekiant nustatyti įmonės atskirų sričių efektyvumą, įvertinti finansinę ir gamybinę veiklą, reikėtų įvertinti pelningumo rodiklius. Ilgalaikio materialiojo turto pelningumo formulės pateiktos 11 lentelėje.

11 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto pelningumo formulės

Rodikliai	Formulė	Reikšmė
Ilgalaikio turto bendrasis pelningumas	$\frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Ilgalaikis turtas}}$	Ilgalaikio turto bendrasis pelningumas parodo, kiek eurų bendrojo pelno tenka vienam ilgalaikio turto eurui.
Ilgalaikio turto grynas pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Ilgalaikis turtas}}$	Ilgalaikio turto grynas pelningumas parodo, kiek eurų grynojo pelno tenka vienam ilgalaikio turto eurui.

Šaltinis: Mackevičius, J. ir kiti (2011) *Finansinė analizė*. Vilnius, p. 70.

Nuo bendrovės ilgalaikio turto techninės būklės labai priklauso ir bendrovės finansinė būklė, veiklos rezultatai. Kaip Mackevičius ir kt. (2014) teigia, kad yra problematiška įvertinti turto

būklę, nes ilgalaikis turtas būna labai įvairus, skiriasi jo techninės ir naudojimo savybės, naudingo tarnavimo laikas. Todėl atliekant ilgalaikio turto techninės būklės analizę ieškoma bendriausių rodiklių, kuriuos būtų galima palyginti bendrovėje per ilgesnį laikotarpį. 12 lentelėje pateikti bendriausi ilgalaikio materialiojo turto techninę būklę apibūdinantys rodikliai.

12 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės analizės formulės

Rodikliai	Formulė	Reikšmė
Atnaujinimo koeficientas	$\frac{\text{Įsigyto per metus turto vertė}}{\text{Turto vertė metų pabaigoje}}$	Parodo įsigyto per metus turto visos turto vertės dalį ir įmonės galimybes plėtoti verslą
Nusidėvėjimo koeficientas metų pradžioje	$\frac{\text{Nusidėvėjimo suma}}{\text{Turto vertė metų pradžioje}}$	Lyginant metų pradžios ir pabaigos nusidėvėjimo koeficientus, nustatoma, kiek pakito nusidėvėjimo lygis, kokia įtaką jam padarė pakitusi turto vertė, pasikeitę amortizaciniai atskaitymai, kapitalo remonto vertė ir kt.
Nusidėvėjimo koeficientas metų pabaigoje	$\frac{\text{Nusidėvėjimo suma}}{\text{Turto vertė metų pabaigoje}}$	
Naudingumo (tinkamumo) koeficientas	$\frac{1 - \text{nusidėvėjimo koeficientas ARBA Likutinė turto vertė}}{\text{Pradinė turto vertė}}$	Koeficientas parodo turto tinkamumą toliau naudoti

Šaltinis: Mackevičius, J. ir kiti (2014) Finansinė analizė. Vilnius, p. 363

Labai svarbu, kad ilgalaikis turtas būtų efektyviai naudojamas bendrovės veikloje. Kaip teigia Mackevičius ir kt. (2014) svarbu, kad visi ilgalaikio turto elementai prisidėtų vienokiu ar kitokiu mastu prie produkcijos ar paslaugų gausinimo. Naudojimo analizė susideda iš devynių rodiklių, tokių kaip: ilgalaikio materialiojo turto grąža, ilgalaikio aktyviojo materialiojo turto grąža, ilgalaikio materialiojo turto imlumas, ilgalaikio aktyviojo materialiojo turto trūkumas, ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas kartais, ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas dienomis, darbo aprūpinimas ilgalaikiu materialiuoju turtu, techninis darbo aprūpinimas aktyviuoju ilgalaikiu materialiuoju turtu, ilgalaikių skolų apdraustumas ilgalaikiu materialiuoju turtu.

Priklausomai nuo įmonės veikos ir turimų duomenų ne visus rodiklius yra įmanoma apskaičiuoti, nes yra rodiklių kurie skirti tik gamybos įmonėms, tikslų darbuotojų skaičių didžiausioje pamainoje, pagamintos produkcijos vertę žinantiems. Tad iš šios, naudojimo analizės, pagal tiriamos bendrovės pobūdį bus įmanoma apskaičiuoti rodiklius kurie pateikti 13-oje lentelėje.

13 lentelė. Ilgalaikio materialiojo turto naudojimo analizės formulės

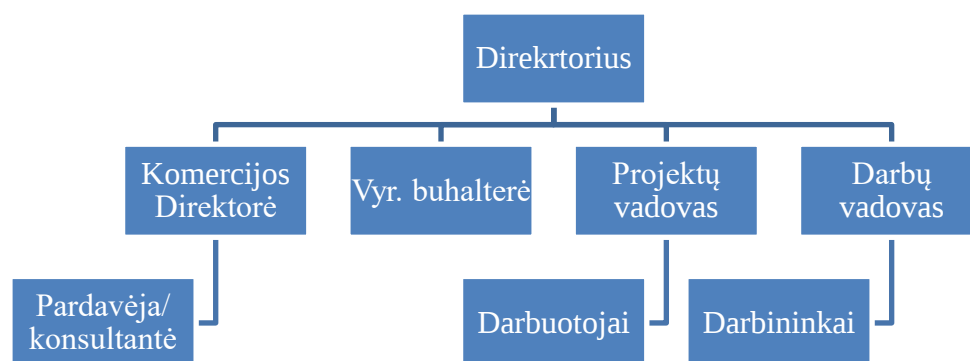
Rodikliai	Formulė	Reikšmė
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas kartais	$\frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Ilgalaikio materialiojo turto vertė}}$	Rodiklis parodo, kaip efektyviai įmonė panaudoja turimą turtą pardavimo pajamoms uždirbti, kiek pajamų tenka vienam turto eurui
Ilgalaikių skolų apdraustumas ilgalaikiu materialiuoju turtu	$\frac{\text{Ilgalaikis materialusis turtas}}{\text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}}$	Rodiklis parodo, kiek kartų ilgalaikio materialiojo turto vertės pakaks ilgalaikiams įsipareigojimams apmokėti

Šaltinis: Mackevičius, J. ir kiti (2014). Finansinė analizė. Vilnius, p. 365.

Kaip Bagdžiūnienė (2013) teigia, skaičiai tiriami, interpretuojama informacija, įvertinama įmonės praeities veikla, numatomos perspektyvos. Analizės pagalba nustatomi įmonės valdymo veiksniai. Bendrovei labai svarbi ilgalaikio turto analizė, ją atlikus galime lengviau kontroliuoti įmonės ilgalaikį turtą, stebėti jį ir priimti teisingus sprendimus susijusius su ilgalaikio turto valdymu. Esamiems ir potencialiems akcininkams tai taip pat labai svarbi analizė ir jie į tokius skaičiavimus atsižvelgia.

2. TYRIMO METODIKOS APŽVALGA

Uždaroji akcinė bendrovė yra savarankiška pardavimo ir paslaugų – komercinė įmonė. Bendrovė juridinių asmenų registre įregistruota 2009 metų rugsėjo mėnesį. Pridėtinės vertės mokesčio mokėtoja yra nuo 2009 metų spalio mėnesio. Šiuo metu įmonėje dirba 24 Sodroje registruoti darbuotojai. Bendrovė turi juridinio asmens teises, visišką ūkinį – komercinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą ir veikia pagal Lietuvos Respublikos įmonių, akcinių bendrovių įstatymus ir kitus Lietuvoje galiojančius aktus ir įstatus. Bendrovę įsteigęs ir bendrovės akcininkas yra vienas fizinis asmuo. Įmonė yra ribotos turtinės atsakomybės. Bendrovės kapitalas yra padalintas į 100 paprastųjų vardinių akcijų. Vienos akcijos nominali vertė 28,96 eurai. (Įmonės aiškinamasis raštas, 2018). 3 paveiksle pateikta bendrovės valdymo struktūra.

3 pav. Prekybos įmonės valdymo schema
Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

Įmonės pagrindinė veikla:

- Šildymo, šaldymo ir vėdinimo technikos pardavimas;
- Šildymo, šaldymo ir vėdinimo technikos montavimas ir remontas;
- Naudotos buitinės technikos pardavimas.

Bendrovės finansiniai metai trunka 12 mėnesių, jie prasideda sausio 1 d. ir baigiasi gruodžio 31 d.

Apskaita tvarkoma ir apskaitos dokumentai surašomi naudojant Lietuvos Respublikos piniginių vienetą – eurą.

Apskaitai tvarkyti, bendrovėje pasirinkta „Apskaitos Asistentė“ buhalterinė programa. Ši programa pasirinkta, nes jos pagalba buhalterė efektyviai susitvarko pirminius dokumentus. Dauguma dokumentų ir formų formuoja pati programa, pagal atliekamas operacijas. Tai sutaupo daug laiko, vedant apskaitą.

Prekybos įmonės analizei atlikti buvo naudoti įvairūs metodai: įmonės dokumentų analizė, duomenų rinkimas, sisteminimas, grafinis duomenų vaizdavimo būdas.

Informacija reikalinga tyrimui buvo rinkta, naudojant dokumentinę analizę.

Dokumentinio stebėjimo metu buvo naudotasi pagrinde dvejomis atskaitomybės formomis: sutrumpinta balanso ataskaita ir aiškinamuoju raštu. Taip pat naudoti didžiosios knygos duomenys.

Darant bendrovės ilgalaikio turto analizę remtasi moksline literatūra ir kitų informacinių šaltinių duomenimis, struktūros ir dinamikos rodiklių skaičiavimais ir analizėmis, finansinių rodiklių skaičiavimais. Darbe gauti rezultatai pateikiami, naudojant grafinį duomenų vaizdavimo būdą. Tyrimui atlikti naudojamos Microsoft Word ir Microsoft Excel kompiuterinės programos.

Bendrovės ilgalaikio turto analizei buvo naudojamos bendrovės 2016-2018 metų didžiosios knygos, o su 2014 ir 2015 metų didžiosiomis knygomis galimybės susipažinti nebuvo. Taip pat, buvo naudojama bendrovės 2014-2018 metų finansinės atskaitomybės, tai yra aiškinamieji raštai, trumpos formos balanso ataskaitos ir pelno (nuostolių) ataskaitos. Kai kurie duomenys, analizuojant bendrovę, pateikiami lyginant 2016-2018 metus, o kai kurie lyginant 2014-2018 metus.

Rezultatams vertinti, informacijos parengimui, sprendimams, išvadoms ir pasiūlymams priimti buvo naudojamas apibendrinimo būdas.

3. UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS ILGALAIKIO TURTO ANALIZĖ

3.1. Bendrovės ilgalaikio turto įsigijimo apskaita

Įsigijimo pagrindu bendrovėje naujas ilgalaikis turtas atsiranda kiekvienais metais. Jos įsigytas ir priklausantis turtas priskiriamas ilgalaikiam turtui, jei jis atitinka įmonėje nustatytą minimalią vertę. Visos įmonės, atsižvelgdamos į savo vykdomą veiklą ir ilgalaikio turto poreikius, nusistato minimaliąją ilgalaikio turto vertę. 14-oje lentelėje pateiktos bendrovėje patvirtintos minimalios vertės ir normatyvai metais, pagal ilgalaikio turto grupes.

14 lentelė. Bendrovės ilgalaikio turto minimali vertė ir normatyvas metais

Ilgalaikio turto grupė	Minimali vertė	Normatyvas metais
Transportas	Nuo 600 eur.	10 metų
Mašinos ir įrengimai	Nuo 600 eur.	5 metai
Baldai	Nuo 600 eur.	6 metai
Kitas materialus turtas	Nuo 600 eur.	4 metai
Programinė įranga	Nuo 600 eur.	3 metai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės aiškinamąjį raštą

Jei turtas atitinka minimalią, bendrovės patvirtintą, ilgalaikio turto vertę, kaip pavaizduota 14 lentelėje, bendrovėje tai yra 600 eurų, jis yra priskiriamas ilgalaikiam turtui. 600 eurų nėra maža suma ir ji yra nustatyta tikslingai, nes bendrovės buhalteris negaišta laiko užvesdamas nebrangiam turtui, kuris neturi ilgaamžių savybių, greitai lūžta ar yra greitai sudėvimas, kortelių. Kiekvieną mėnesį buhalteris svarbų laiką išnaudoja, skiria dėmesį apskaitant brangesnį ir tikrai svarų turtą, nes tai yra svarbesnis tikslas, nei nebrangaus, nereikšmingo turto nusidėvėjimo skaičiavimas. Jeigu turtas yra naudojamas ganėtinai ilgai, bet jo vertė bendrovei yra minimali, tai toks turtas nėra laikomas ilgalaikiu. Ši minimali vertė yra tikslinga, nes į ją nepatenka mažavertis turtas, toks kaip vadybininkų mobilūs telefonai, laminavimo aparatai, sandėliavimo pagalbiniai įrankiai ir daug kito mažaverčio įmonės veikloje reikalingo turto.

Turtas laikomas įsigytu tada, kai pasirašoma turto pardavimo-pirkimo sutartis ir visai nesvarbu ar iš fizinio ar iš juridinio asmens, nors dažniausiai turtas įsigijamas iš juridinių asmenų. Pasitaiko, kad bendrovė turto pardavėjui turi sumokėti avansą už ilgalaikį turtą, kuris dar nėra perėjęs bendrovės žiniai ir ji dar neturi jokių teisių į turtą. Ši sąskaitų operacija buhalterinėje apskaitos programoje „Apskaitos Asistentė“ yra registruojama taip, kaip pavaizduota 15-oje lentelėje.

15 lentelė. Sumokėtas avansas už ilgalaikį turtą

Turinys	Korespondencija
Sumokėtas avansas už ilgalaikį turtą	D20211 Avansas ES tiekėjams K271 Sąskaita bankuose

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Buhalteris iš pirminio dokumento, banko sąskaitos išrašo, mato įmonės vadovo atliktą avansinį pavedimą tiekėjams ir užregistruoja sąskaitų korespondenciją, kuri pavaizduota 15 lentelėje. Kai galutinai pasirašoma turto pirkimo-pardavimo sutartis arba pardavėjas išrašo sąskaitą faktūrą už ilgalaikį turtą, programoje yra atliekama sąskaitų operacija pavaizduota 16 lentelėje.

16 lentelė. Ilgalaikio turto įsigijimas, kuriam buvo atliktas avansinis mokėjimas

Turinys	Korespondencija
Ilgalaikio turto įsigijimas, kuriam buvo atliktas avansinis mokėjimas.	D11 Ilgalaikio nematerialaus turto įsigijimo savikaina ARBA D12 Ilgalaikio materialaus turto įsigijimo savikaina K20211 Avansas ES tiekėjams K443 Skolos tiekėjams

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Bendrovė užpajamuoja ilgalaikį turtą, mažina sumokėtus avansus už ilgalaikį materialųjį arba nematerialųjį turtą ir didina skolą tiekėjams, likusiai sumokėti sumai už ilgalaikį turtą. Buhalteriai įvedus sąskaitų korespondenciją kuri pavaizduota 16 lentelėje susiformuoja ilgalaikio turto kortelė ir jei turtas atiduodamas naudoti, įvedimo į eksploataciją aktas. Pavedus likusią sumą už ilgalaikį turtą tiekėjui, yra mažinama sąskaitos bankuose sąskaita ir mažėja įsiskolinimas tiekėjams. Pilno atsiskaitymo su tiekėju sąskaitų korespondencija pateikta 17 lentelėje. Buhalteris atliktą pavedimą mato iš banko sąskaitos išrašo.

17 lentelė. Atsiskaitymas su tiekėju

Turinys	Korespondencija
Atsiskaitymas su tiekėju už ilgalaikį turtą	D443 Skolos tiekėjams K271 Sąskaita bankuose

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Ilgalaikis turtas bendrovėje įsigijamas ir per atskaitingus asmenis, kai atskaitingas asmuo, tai dažniausiai būna bendrovės direktorius, vyksta į prekybos fizinę parduotuvę ir įsigyja turtą, kurio suma yra didesnė arba lygi 600 eur. be pridėtinės vertės mokesčio, atsiskaitydamas už jį asmenine banko kortele ar asmeniniais grynaisiais pinigais. Įmonė tokį ilgalaikį turtą užregistruoja sąskaitų korespondencijoje, kuri pavaizduota 18 lentelėje.

18 lentelė. Ilgalaikio turto įsigijimas per atskaitingus asmenis

Turinys	Korespondencija
Ilgalaikio turto įsigijimas per atskaitingus asmenis	D12 Ilgalaikio materialaus turto įsigijimo savikaina D2431 Gautinas PVM K2435 Atskaitingi asmenys

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Įsigijus turtą per atskaitingus asmenis, kaip ir 16 lentelėje pateikto ilgalaikio turto įsigijime, suformuojama ilgalaikio turto kortelė, įvedimo į eksploataciją aktas ir papildomai atskaitingų asmenų skolų kortelė. Bendrovė su atskaitingu asmeniu atsiskaito atsižvelgdama į turto vertę. Jei turto vertė labai didelė, tai atsiskaitinėja dalimis, išmokėdama kartu su darbo užmokesčiu. Jei turto vertė mažesnė ir bendrovė turi galimybę atsiskaityti iškart, tai gražina visą įsiskolinimą pervedant kartu su darbo užmokesčiu. Atsiskaitymo su darbuotoju sąskaitų korespondencija pateikta 19 lentelėje.

19 lentelė. Atsiskaitymas su atskaitingu asmeniu už ilgalaikio turto pirkimą

Turinys	Korespondencija
Atsiskaitymas su atskaitingu asmeniu už ilgalaikio turto pirkimą, išmokant skolą kartu su darbo užmokesčiu.	D2435 Atskaitingi asmenys D4461 Mokėtinas darbo užmokestis K271 Sąskaita bankuose

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Į ilgalaikio turto įsigijimo savikainą bendrovė pajamuoja tik ilgalaikio turto vertę. Reiškia, kad visos sąnaudos susijusios su ilgalaikio turto transportavimu, paruošimu naudojimui ir panašios, su turtu susijusios, išlaidos yra nurašomos į to ataskaitinio laikotarpio sąnaudas.

Kadangi bendrovė yra PVM mokėtoja, tai sumokėtas pridėtinės vertės mokestis, kuris atsiranda įsigijant turtą, įtraukiamas į PVM atskaitą. Šiuo pridėtinės vertės mokesčiu bendrovė nedidina turto įsigijimo vertės. Mažiausiai metuose kartą įmonė įsigija panaudoto ilgalaikio materialiojo turto, pavyzdžiui transporto priemonių, kurios yra perkamos be pridėtinės vertės mokesčio, tada pirkimas įvykdomas be PVM ir jis niekur nekonfiguruoja.

Įsigijus, užpajamavus ilgalaikį turtą, pati buhalterinė programa suformuoja ilgalaikio turto kortelę ir įvedimo į eksploataciją aktą, o buhalteris jas tik patikrina ir patvirtina.

Bendrovėje ilgalaikis turtas balanso ataskaitoje yra parodomas likutine verte, tai reiškia iš turto įsigijimo savikainos yra atimamas ilgalaikio turto nusidėvėjimas. Bendrovė nefiksuoja ilgalaikio turto vertės pokyčių dėl perkainojimo, ilgalaikio turto vertės pokyčio dėl perkainojimo nusidėvėjimo, todėl šios sąskaitos bendrovėje nedaro įtakos ilgalaikio turto likutinei vertei. Sutrumpintoje balanso ataskaitoje bendrovė pateikia visą turimą ilgalaikį turtą, kuris pagal ataskaitos formą detalizuojasi į nematerialųjį turtą, materialųjį turtą, finansinį turtą, kitą ilgalaikį turtą. Kadangi bendrovėje yra tik materialusis turtas, nes nematerialusis yra pilnai amortizuotas, tai tik prie šio straipsnio yra pateikta suma, kuri ir sudaro visą ilgalaikį turtą.

Pelno (nuostolių) ataskaitoje konfiguruoja priskaičiuotos ilgalaikio turto, to ataskaitinio laikotarpio, nusidėvėjimo sumos, ilgalaikio turto nuomos sąnaudos, kurios yra parodomos prie bendrųjų ir administracinių sąnaudų. Pelno (nuostolių) ataskaitoje, kitos veiklos rezultatuose, bendrovė parodo ilgalaikio turto pardavimo sandorių rezultatą.

Analizuojant bendrovės duomenis ir apskaitą buvo pastebėta, kad bendrovė per ataskaitinį laikotarpį patiria labai daug sąnaudų susijusių su patalpų nuoma. Vien vienam nuomos objektui bendrovė 2016 metais patyrė beveik 17000 eurų, 2017 metais virš 20500 eurų, 2018 metais 24000 eurų sąnaudų. Ir tai tik vienas iš kelių objektų kuri bendrovė nuomojasi. Bendrovė pasirinko nuomos paslaugas, o ne ilgalaikio materialaus turto įsigijimą, būtent žemės ar pastatų grupės. Nors patalpų nuomos sąnaudos yra labai didelės ir vietoj to bendrovė galėtų turėti jai priklausančio ilgalaikio turto, bet kai kuriais aspektais įmonėje toks priimtas sprendimas yra naudingas. Greičiausiai, tokį sprendimą bendrovė priėmė siekdama mažinti pelną, pelno mokesťį.

3.2. Bendrovės ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos apskaita

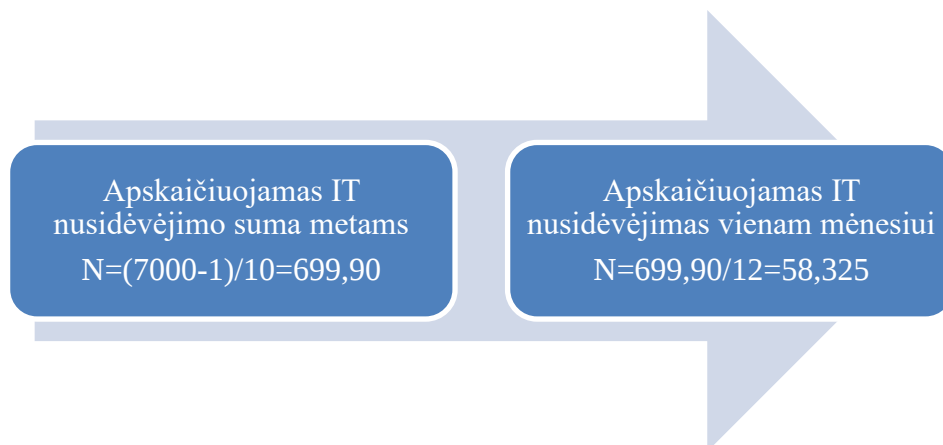
Bendrovės veikloje naudojamas turtas yra dėvimas, su laiku praranda savo naudingumo savybes, efektyvumą ir jo vertė vis krenta, todėl kiekvieną mėnesį yra skaičiuojamas nusidėvėjimas arba amortizacija ir ta suma įtraukiama į sąnaudas. Amortizacija skaičiuojama nepiniginiam ir neturinčiam fizinės formos ilgalaikiam turtui, o nusidėvėjimas skaičiuojamas ilgalaikiam turtui, turinčiam fizinę formą. Labai svarbu yra tiksliai ir proporcingai nusistatyti ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumas, nes jos turi įtakos finansinėms ataskaitoms. Neteisingai apskaičius ilgalaikio turto nusidėvėjimą, gali būti ženkliai iškraipyta finansinė atskaitomybė. Yra gana sunku tiksliai, kad nusidėvėjimas atspindėtų tikrąją situaciją, nustatyti nusidėvėjimo sumas, todėl bendrovė turi paskirtą komisiją, kuri yra atsakinga už ilgalaikį turtą. Komisija yra nustačiusi ilgalaikio turto minimalias vertes ir normatyvus metais, kurie buvo pavaizduoti anksčiau, prie ilgalaikio turto įsigijimo, 14 lentelėje. Vadovaudamasi Pelno mokesčio reikalavimu bendrovė nusistatė ilgalaikio turto likvidacinę vertę ne didesnę kaip 10 proc. ilgalaikio turto įsigijimo kainos, tad visam turtui yra skiriama 1 euro likvidacinė vertė.

Ilgalaikis turtas pagal savo paskirtį, specifiką ir fizines savybes skiriasi, todėl, kaip ir jo įsigijimas, taip ir jo nusidėvėjimas bendrovėje yra apskaitomas ir kaupiamas skirtingose sąskaitose visą ilgalaikio turto eksploatavimo laikotarpį. Dar detalesniai informacijai apie turto įsigijimą, nusidėvėjimą ir likutinę vertę yra pildomos ilgalaikio turto kortelės, kurias formuoja pati buhalterinės apskaitos programa.

Nors nusidėvėjimo skaičiavimo metodų yra tokių kaip produkcijos, metų skaičiaus, dvigubai mažėjančios vertės, bet bendrovė pasirinko tiesiogiai proporcingą (tiesinį) ilgalaikio turto

nusidėvėjimo metodą. Šis nusidėvėjimo metodas yra labiausiai paplitęs tarp verslo įmonių, tad ir ši bendrovė ne išimtis. Metodas pasirinktas yra gana tikslingas, nes bendrovė nevykdo jokios gamybos, o visas ilgalaikis turtas yra toks kaip transporto priemonės, kasos aparatas, pakrautuvai ir kiti. Tad įmonės visas ilgalaikis turtas yra nudėvimas tolygiai, nepaisant to kaip dažnai jis panaudojamas įmonės veikloje.

4 paveiksle pateiktas bendrovės ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimas. Kaip pavyzdys pateikta transporto priemonė, kurios įsigijimo savikaina yra 7000 eurų, naudingo tarnavimo laikas 10 metų, o likvidacinė vertė, kaip ir viso bendrovės ilgalaikio turto, 1 euras.

4 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

Kaip 4 paveiksle pavaizduota, būtent šios transporto priemonės nusidėvėjimas kas mėnesį sudarys 58,325 eur., o per metus ši transporto priemonė nusidėvės 699,90 eur. ir taip 10 metų, kol pilnai nusidėvės ir liks tik likvidacinė vertė – 1 euras.

Įvedus ilgalaikį turtą į eksploataciją, jo nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio ir skaičiuoti baigiamas nuo kito mėnesio, po ilgalaikio turto likvidavimo.

Ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos sumos yra įtraukiamos į to ataskaitinio laikotarpio sąnaudas, nes ilgalaikis turtas teikia bendrovei ekonominę naudą ir yra neatsiejamas nuo bendrovės veiklos, bei to ataskaitinio laikotarpio uždirbtų pajamų. 20 lentelėje pateikta sąskaitų korespondencija, kuri parodo kaip bendrovėje registruojamas ilgalaikio turto nusidėvėjimas arba amortizacija.

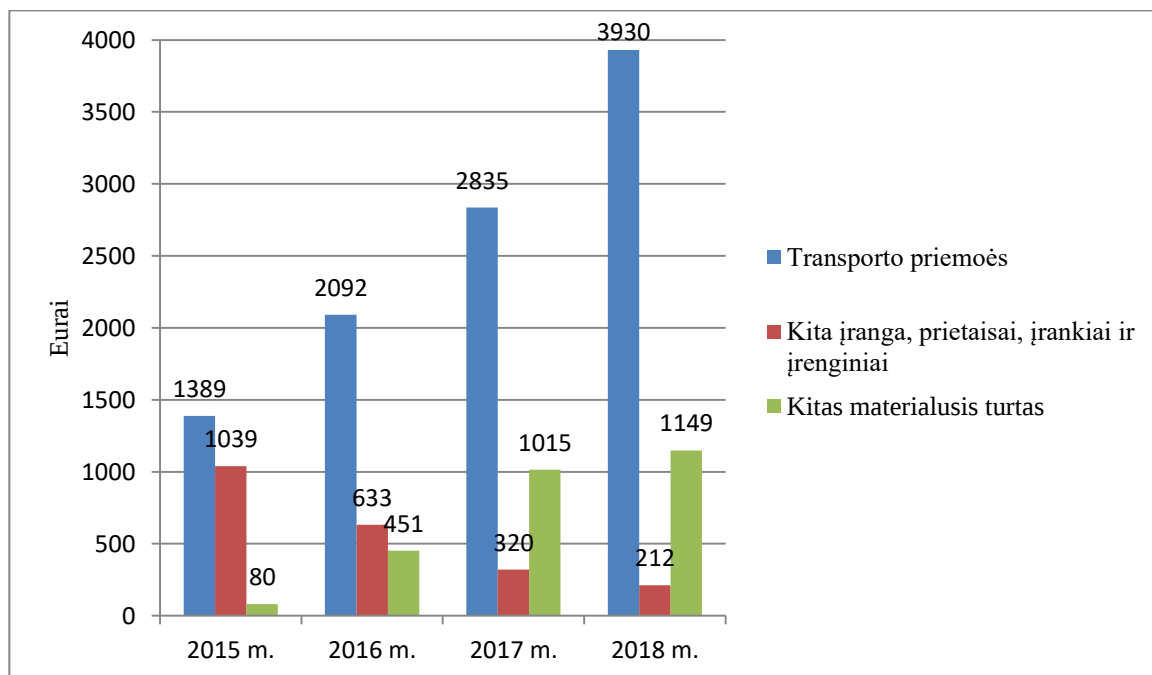
20 lentelė. Ilgalaikio turto nusidėvėjimo registravimas

Turinys	Korespondencija
Ilgalaikio turto nusidėvėjimo priskaičiavimas	D6115 Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos K12X7 Įsigijimo savikainos nusidėvėjimas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Nepaisant to, kad pirmoje sąskaitų klasėje visos sąskaitos yra debetuojamos, nusidėvėjimo sąskaita yra kredituojama, nes ji yra kontrarinė sąskaita. Lygiai taip pat, kaip registruojamas ilgalaikio turto nusidėvėjimas, registruojama ir ilgalaikio turto amortizacija. Užregistruojant pirmą kartą, susiformuoja ilgalaikio turto nusidėvėjimo dokumentas, o kiekvieną mėnesį priskaičius nusidėvėjimą, šis dokumentas papildomas.

Per keturis metus, nuo 2015 metų iki 2018 metų imtinai, ilgalaikio turto nusidėvėjimo iš viso buvo apskaičiuota už 15145 eurų. 10246 eurai nusidėvėjimo, per visą lyginamąjį laikotarpį, buvo apskaičiuota transporto priemonėms, jos sudaro didžiausią dalį bendrovės ilgalaikio turto nusidėvėjime. Kaip kito kiekvienos turto rūšies nusidėvėjimas su kiekvienais metais pateikta 5 paveiksle.

5 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumos 2015-2018 metai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

5 paveiksle pateikti duomenys parodo, kad transporto priemonių nusidėvėjimas su kiekvienais metais didėja, o tai reiškia, kad bendrovė vis daugiau įsigijo transporto priemonių ir įvedė jas į eksploataciją.

Kitų įrangų, prietaisų, įrankių ir įrengimų nusidėvėjimas vis mažėja, o tai reiškia, kad bendrovėje šios rūšies ilgalaikio turto su kiekvienais metais lieka vis mažiau, jis nudėvimas iki likvidacinės vertės – 1 euro ir dar naudojamas veikloje arba nurašomas ar kitaip likviduojamas.

Kito materialaus turto nusidėvėjimas, kaip ir transporto priemonių, kiekvienais metais didėja, o tai reiškia, kad įmonė savo veikloje šios rūšies turto įsigija vis daugiau.

Nepaisant to, kad nuo 2016 metų darbo tyrimo objekto apskaitoje nėra registruotų ilgalaikių įsipareigojimų, bet bendrovė kas ketvirtį turi suformuoti ilgalaikio turto nusidėvėjimo

ataskaitas, nes bendrovės akcininkas turi ir kitos įmonės akcijų, o ši turi ilgalaikių įsipareigojimų, todėl abiems akcininko įmonėms reikia archyvuoti ilgalaikio turto nusidėvėjimo ataskaitas. Taip pat, bendrovė bankui turi pristatyti balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitas.

Kadangi, bendrovėje pagrindinis ilgalaikis turtas yra transporto priemonės, tai labai dažnai patiriamos remonto išlaidos. 2016 metais remonto išlaidų iš viso buvo patirta už 5938 eurus, 2017 metais už 7115 eurų, 2018 metais už 8956 eurus. Transporto priemonės su kiekvienais metais dėvisi ir vis labiau reikalauja remonto išlaidų, o 2018 metais buvo įsigyta dar papildomai, nemažai transporto priemonių, todėl remonto išlaidos su kiekvienais metais vis didėja. 21 lentelėje pateikta remonto išlaidų sąskaitų korespondencija.

21 lentelė. Ilgalaikio turto remonto išlaidų registravimas

Turinys	Korespondencija
Ilgalaikio turto remonto išlaidų registravimas	D6111 Auto remonto, nuomos ir eksploatacijos sąnaudos D2431 Gautinas PVM K2435 Atskaitingi asmenys ARBA K443 Skolos tiekėjams

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Dauguma remonto išlaidų yra mažavertės, tokios kaip stabdžių kaladėlių, alyvos, dirželių keitimas ir visi kiti būtini transporto priemonių remonto darbai. Bendrovės buhalteris visas išlaidas su transporto priemonių remontu traukia į veiklos sąnaudas, konkrečiai į auto remonto, nuomos ir eksploatacijos sąnaudų sąskaitą (21 lentelė). Pasitaiko ir didesnių sumų sąskaitų iš automobilių remonto įmonių, kur atliekami daug rimtesni transporto priemonės remonto darbai, kurie gali siekti ir 1000 eurų, bet buhalteris neanalizuoja situacijos ir nedidina transporto priemonių vertės, o visas išlaidas traukia į to ataskaitinio laikotarpio sąnaudas. Tai geras sprendimas, nes buhalteris savo laiką išnaudoja svarbesniai apskaitai, nes tokio pobūdžio bendrovės dažniausiai atlieka profilaktinius remonto darbus, kurie tikrai nepailgina transporto priemonių naudingo tarnavimo laiko ir nepagerina naudingųjų turto savybių.

Apibendrinant, bendrovė turi ilgalaikį turtą ir jam kiekvieną mėnesį skaičiuoja nusidėvėjimą pagal komisijos nustatytus normatyvus metais, 1 euro likvidacinę vertę ir tiesiogiai proporcingą (tiesinį) ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodą. Bendrovėje buhalteris, buhalterinės apskaitos programos pagalba, pildo ilgalaikio turto korteles, kuriose atskirai, kiekvieno ilgalaikio turto vieneto, fiksuojamas nusidėvėjimas. Nusidėvėjimo sumos visais ataskaitiniais laikotarpiais didžiausią dalį sudaro transporto priemonės. Ilgalaikio turto remonto išlaidas bendrovė traukia į sąnaudas ir jokiais atvejais nedidina turto vertės.

3.3. Bendrovės ilgalaikio turto likvidavimo apskaita

Ilgalaikis turtas, jei jis naudojamas kasdieninėje bendrovės veikloje, praranda savo fizines gerąsias savybes, jis lūžta, genda, dėvisi ir nebesugeba atlikti jam skirtų funkcijų taip efektyviai kaip buvo iš jo tikėtasi. Labai dažnas variantas, kad ilgalaikis turtas po kelių metų tampa nebe toks produktyvus ir įmonė pasirenka įsigyti naują, daug produktyvesnę, patobulintą daikto versiją, o senąjį tiesiog parduoti arba jei jis nebetinkamas naudoti, tai tiesiog komisijos sprendimu jį nurašyti.

Nors ilgalaikio turto likvidavimo galimybių yra daug, bet šioje bendrovėje galime išskirti du pagrindinius ilgalaikio turto likvidavimo būdus:

- Ilgalaikio turto nurašymas;
- Ilgalaikio turto pardavimas.

Bendrovės darbuotojas turėjo eismo įvykį Lietuvoje su įmonės ilgalaikiame turte registruota transporto priemone, kuri buvo drausta kasko draudimu. Transporto priemonės įsigijimo savikaina buvo 7000 eur., tai dienai sukauptas nusidėvėjimas buvo 2223,36 eur. Po eismo įvykio bendrovė, pasitelkusi ekspertų pagalbą nusprendė, kad transporto priemonės remontuoti nebėra tikslo.

Draudimo įmonė pasiūlė du variantus:

- Išmokėti didesnę pinigų sumą už draudiminį įvykį su sąlyga, kad transporto priemonė pereis draudimo įmonei;
- Išmokėti mažesnę pinigų sumą ir transporto priemonė lieka bendrovei.

Bendrovė pasirinko pirmąjį variantą, kad draudimo įmonė išmokėtų didesnę pinigų sumą ir pasiimtų sugadintą transporto priemonę. Draudimo įmonė pasiūlė ir išmokėjo 5000 eur. Gavus pinigus už draudiminį įvykį buhalterinėje apskaitoje buvo daromas įrašas, kuris pateiktas 22 lentelėje.

22 lentelė. Iš draudimo įmonės gauta žalos suma už draudiminį įvykį

Turinys	Korespondencija	Sumos
Iš draudimo įmonės gauta žalos suma už draudiminį įvykį	D271 Sąskaita bankuose	5000
	D1227 Transporto priemonės įsigijimo savikainos nusidėvėjimas	2223,36
	K1220 Transporto priemonės įsigijimo savikaina	7000
	K545 Draudiminiai įvykiai	223,36

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Taigi, buvo atlikta sąskaitų korespondencija, kad transporto priemonės visai nebeliktų apskaitoje ir buvo užregistruotas pelnas iš ilgalaikio turto likvidavimo per draudiminių įvykių sąskaitą. Šiuo atveju, galimai būtų reikėjo koreguoti PVM, jį atstatyti, bet kadangi transporto

priemonė buvo pirktą ne nauja ir pirkimo PVM jai nebuvo taikomas, tai ir PVM dėl šio įvykio atstatinėti nereikėjo.

Ilgalaikio turto perleidimas kitiems juridiniams ar fiziniams asmenims yra labai panašiai registruojamas kaip draudimo išmokos gavimas. Tik rezultatas iš pardavimo registruojamas 5 klasės sąskaitoje, jei buvo uždirbtą pajamų nuo turto pardavimo, o 6 klasėje registruojamas rezultatas kai įmonė patyrė nuostolių iš ilgalaikio turto perleidimo. Ilgalaikio turto pardavimo sąskaitų korespondencija pateikta 23 lentelėje.

23 lentelė. Ilgalaikio turto pardavimo registravimas

Turinys	Korespondencija
Ilgalaikio turto pardavimo registravimas	D271 Sąskaita bankuose arba D2435 atskaitingi asmenys D12X7 IMT įsigijimo savikainos nusidėvėjimas K12X0 IMT įsigijimo savikaina K5211 Ilgalaikio turto perleidimo pelnas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal įmonės sąskaitų planą

Kai bendrovė perleidžia ilgalaikį materialųjį turtą, tai pinigai už jį būna gaunami arba į banko sąskaitą arba per atskaitingus asmenis. Dažniausiai sandoryje dalyvauja bendrovės direktorius. Jam gavus pinigus už ilgalaikio turto pardavimą yra registruojamas atskaitingų asmenų skolos padidėjimas bendrovei. Atskaitingui asmeniui grąžinus bendrovei pinigus už ilgalaikio turto perleidimą, žymimas atskaitingų asmenų skolos bendrovei sumažėjimas. Bendrovė 2016-2018 metais neturėjo nei vieno ilgalaikio materialiojo turto perleidimo sandorio, kurio metu ji būtų patyrusi nuostolį iš ilgalaikio turto perleidimo. Buhalteriui atlikus sąskaitų korespondenciją, kuri pateikta 23 lentelėje, susiformuoja perleidimo aktas.

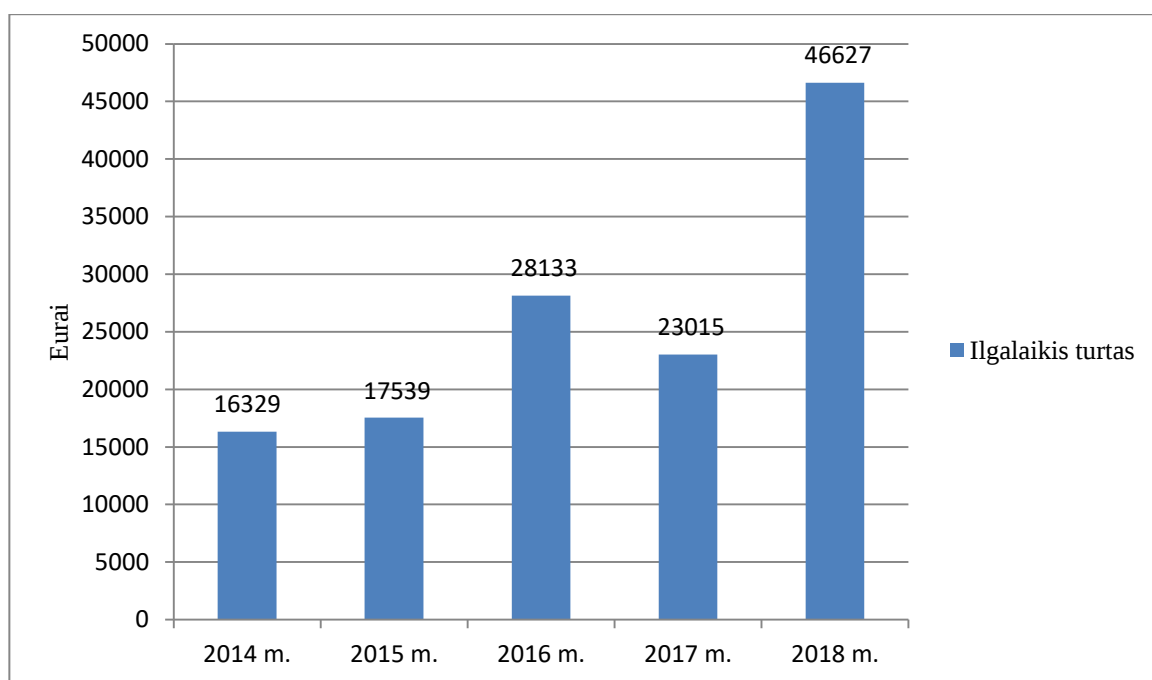
Bendrovėje, pagal duomenis, yra nudėvėto turto, bet įmonė jo pilnai nenurašo ir laiko jį 1 euro verte, nes turtą naudoja ir nudėvėtą savo veikloje.

Bendrovė ilgalaikio nematerialiojo turto teoriškai neturi, tas atsispindės ir ilgalaikio turto analizėje. Bet juridinis asmuo savo veikloje naudoja ir programines įrangas ir licencijas tik tiek, kad jos yra pilnai amortizuotos ir jų apskaitoje jau nebematome. Kaip ilgalaikiam materialiajam turtui taikoma likvidacinė vertė, nematerialiajame turte to nėra, nes licencijos ar programinės įrangos bendrovė jau nebegalėtų parduoti ir turtas amortizuojasi pilnai, nes likvidacinė vertė lygi nuliui. Vienas pastebėjimas dėl ilgalaikio nematerialiojo turto apskaitos buvo toks, kad programinės įrangos papildymus, buhalterinės programos valiutos keitimas iš lito į eurą ir kiti panašūs papildymai yra traukiami į to ataskaitinio laikotarpio sąnaudas, o nedidina, pavyzdžiui, programinės įrangos įsigijimo savikainos. Žvelgiant ir iš buhalterio pusės, tai nėra blogas sprendimas, nes programinės įrangos papildymai nėra labai dideliomis sumomis, iki 300 eurų, ir buhalteris daug daugiau laiko sugaištų kiekvieną mėnesį priskaitydamas amortizaciją tam turtui, o bendroje sumoje, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, sąnaudų suma būtų panaši.

3.4. Bendrovės ilgalaikio turto analizė

Kaip ir ilgalaikio turto apskaita bendrovėje, taip ir bendrovės ilgalaikio turto analizė yra labai svarbus aspektas, nes tik atliekant analizę galime sužinoti įmonės ilgalaikio turto sudėtį, ilgalaikio turto pelningumą, apyvartumą, techninę būklę ir kitus svarbius rodiklius. Rodikliai yra labai svarbūs bendrovei, akcininkams, kredito įstaigoms ir valdymo sprendimams priimti.

Iš bendrovės balanso ataskaitoje pateiktų duomenų sužinome kaip ilgalaikis turtas kito kiekvienais metais. Duomenys pateikti 6 paveiksle.

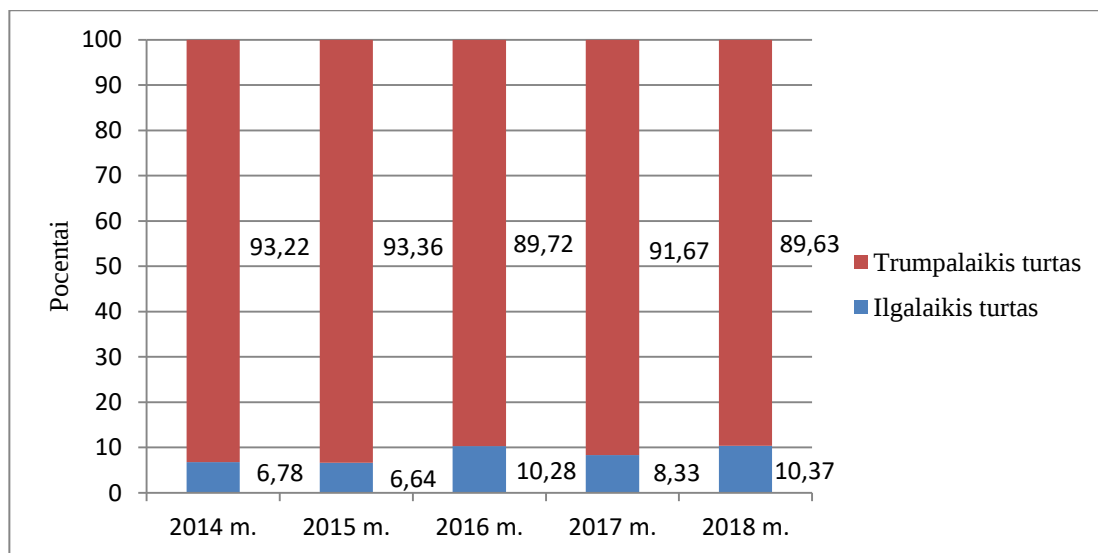

6 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto dinamika (eurais) 2014-2018 metai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

Iš 6 paveiksle pateiktos dinamikos galime teigti, kad nuo 2014 iki 2016 metų ilgalaikio turto bendrovėje vis daugėjo. 2017 metais galime spręsti, kad ilgalaikio turto nepadaugėjo ir bendrovė patyrė ilgalaikio turto nusidėvėjimą, turto perleidimą, kas sumažino ilgalaikį turtą bendrovėje. 2018 metais įmonėje ilgalaikis turtas padidėjo 2 kartus, lyginant su 2017 metais, o tai reiškia, kad ji įsigijo nemažai ilgalaikio turto. Galime teigti, kad 2018 metais didėja bendrovės paslaugų ir prekybos apimtis, nes jos veikloje prireikė daugiau ilgalaikio turto, o tai įrodo ir dvigubai padidėjusios 2018 metų pardavimo pajamos.

7 paveiksle pateikta bendrovės turto struktūra iš kurios galime spręsti kokią procentinę dalį sudaro ilgalaikis turtas visame turte.

7 pav. Prekybos įmonės turto struktūra (procentais) 2014-2018 metai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

Taigi, pastebime, kad viso turto daugiausiai sudaro trumpalaikis turtas, nes visos bendrovės parduodamos prekės yra gana brangios ir dauguma prekių savikainos yra keturženklės.

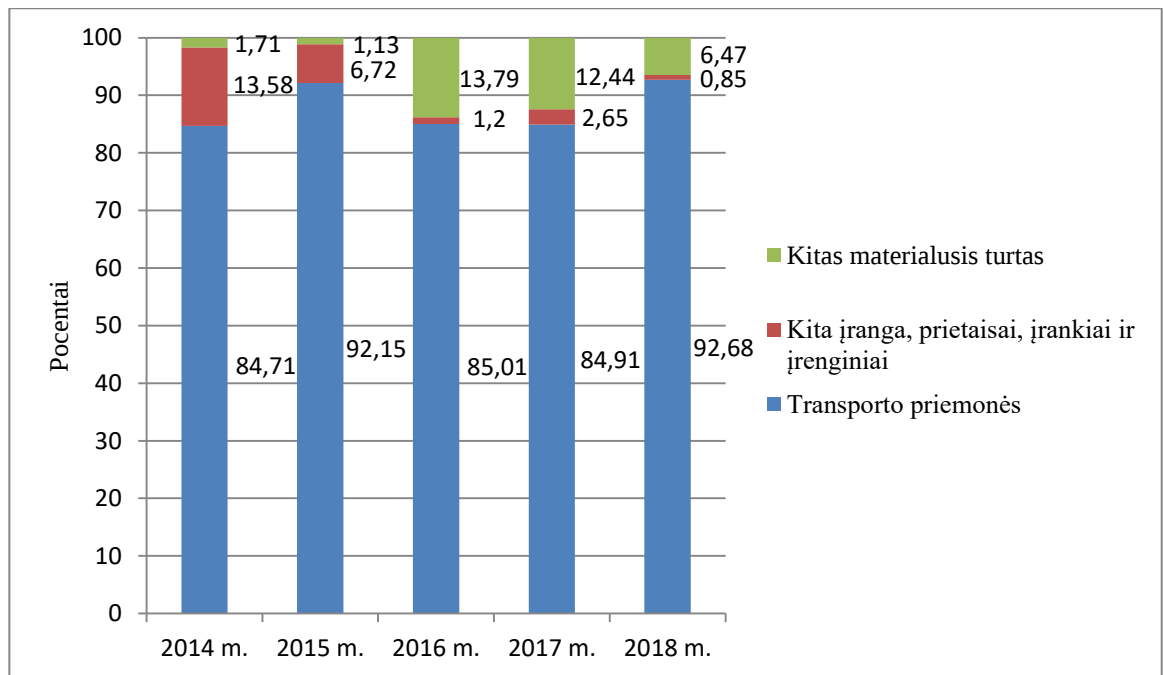
Pastebėta, kad 2014 ir 2015 metais ilgalaikis turtas viso turto sudarė beveik 7 procentinius punktus.

2016 metais sudarė 10 proc., nes tais metais buvo nežymus trumpalaikio turto sumažėjimas, bet žymus, beveik 11000 eurų, ilgalaikio turto padidėjimas.

2017 metais sumažėjo ir nusidėvėjo ilgalaikis turtas bendrovėje ir padidėjo trumpalaikis turtas, todėl ilgalaikis turtas viso turto struktūroje sumažėjo tais metais ir sudarė 8 proc.

2018 metais ženkliai išaugo ilgalaikis turtas, bet taip pat buvo ženklus ir trumpalaikio turto išaugimas, todėl ilgalaikis turtas viso turto struktūroje padidėjo, bet nežymiai ir siekė 10,37 proc.

8 paveiksle pateikta bendrovės ilgalaikio turto struktūra, galime matyti kuri ir kiek ilgalaikio turto grupė kiekvienais metais sudarė ilgalaikio turto. Struktūroje pateikiami 2014-2018 metų duomenys. Grafinio vaizdo išvadose pateikiamas grupių pokytis eurai. Taip pat, 4 priede pateikti, lentelės formoje, visi pokyčiai.

8 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio turto struktūra (procentais) 2014-2018 metai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

Iš 8 paveikslo galime spręsti, kad didžiausią ilgalaikio turto dalį, visais metais, sudarė transporto priemonės, o kita įranga, prietaisai, įrankiai, įrenginiai ir kitas materialus turtas viso ilgalaikio turto sudarė tik gana mažą dalį.

2014 metais transporto priemonės ilgalaikio turto sudarė beveik 85 proc., kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai sudarė beveik 14 proc., o kitas materialus turtas sudarė beveik 2 proc.

2015 metais ilgalaikis turtas padidėjo 1210 eurų, tam daugiausiai įtakos turėjo transporto priemonių padidėjimas beveik 17 proc. arba 2330 eurų ir nepaisant to, kad kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai sumažėjo beveik 47 proc. arba 1040 eurų, o kitas materialus turtas sumažėjo beveik 29 proc. arba 80 eurų.

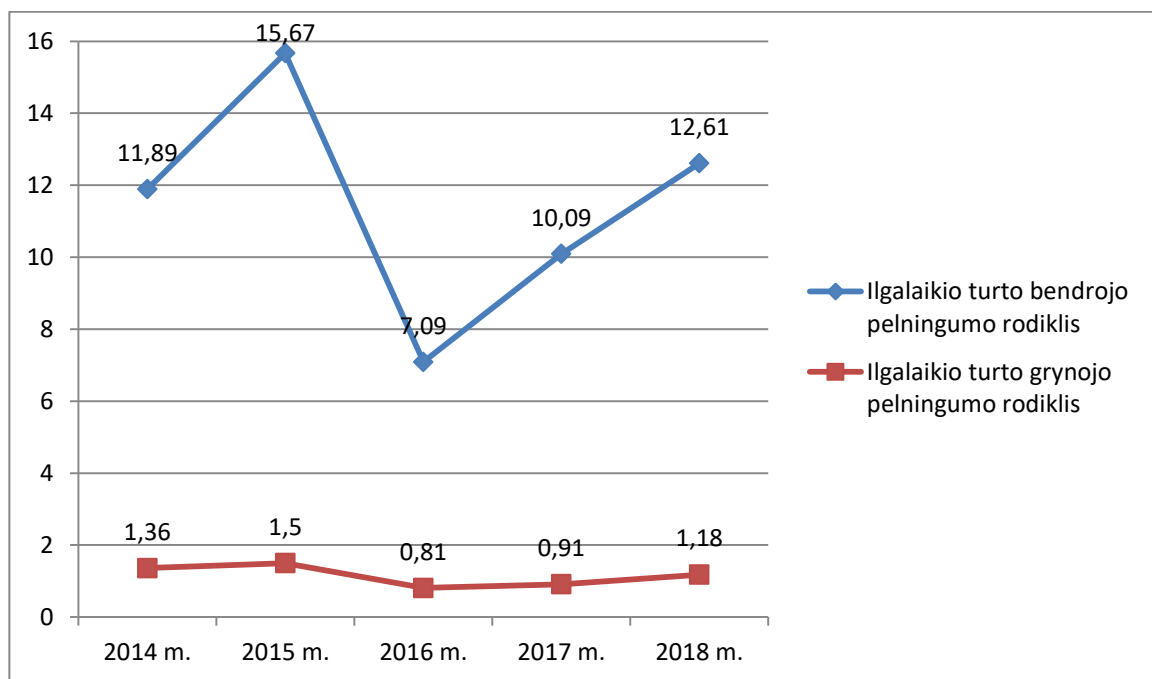
2016 metais lyginant su 2015 metais ilgalaikio turto iš viso padidėjo 60 proc. arba beveik 11000 eurų. Šių metų ilgalaikio turto didėjimui įtaką padarė visų straipsnių didėjimas. Transporto priemonės padidėjo beveik 48 proc. arba 7755 eurai, kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai padidėjo beveik 230 proc. arba 2701 eurai, kitas materialus turtas padidėjo beveik 70 proc. arba 138 eurai.

2017 metais lyginant su 2016 metais ilgalaikis turtas sumažėjo 18 proc. arba 5118 eurai. Šiam sumažėjimui daugiausiai įtakos turėjo transporto priemonių sumažėjimas 18 proc. arba 4375 eurai ir kitos įrangos, prietaisų, įrankių ir įrenginių sumažėjimas 84 proc. arba 3270 eurų, nepaisant to, kad kitas materialusis turtas padidėjo beveik 750 proc. arba 2527 eurai.

2018 metus lyginant su 2017 metais ilgalaikis turtas padidėjo beveik 103 proc. arba 23612 eurų. Šiam padidėjimui daugiausia įtakos turėjo transporto priemonių padidėjimas 121 proc. arba 23672 eurai ir kito materialaus turto padidėjimas 5,31 proc. arba 152 eurai, nepaisant to, kad kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai sumažėjo beveik 35 proc. arba 212 eurai.

Per visą lyginamąjį laikotarpį, tai yra nuo 2014 iki 2018 metų, ilgalaikis turtas padidėjo 185,55 proc. arba 30298 eurai, o tam daugiausiai įtakos turėjo transporto priemonių padidėjimas 212 proc. arba 29382 eurai ir kito materialaus turto padidėjimas 981 proc. arba 2737 eurai ir nepaisant to, kad per visą lyginamąjį laikotarpį sumažėjo kitos įrangos, prietaisų, įrankių ir įrengimų 82 proc. arba 1821 euru.

Atliekant ilgalaikio materialiojo turto analizę, kad būtų matomas bendrovės veikloje panaudojamas ilgalaikis materialusis turtas pelnui gauti, reikia apskaičiuoti ilgalaikio materialiojo turto pelningumo rodiklius. Šiems rodikliams apskaičiuoti reikėjo duomenų iš bendrovės balanso ataskaitos, kad sužinotume ilgalaikio materialiojo turto vertę ir duomenų iš pelno (nuostolių) ataskaitos, kad sužinotume bendrąjį ir grynąjį bendrovės pelną. Pelningumo rodiklių skaičiavimai pateikti 6 priede. Grafinis vaizdas pateiktas 9 paveiksle.

9 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio materialiojo turto pelningumo rodiklių dinamika 2014 – 2018 m.

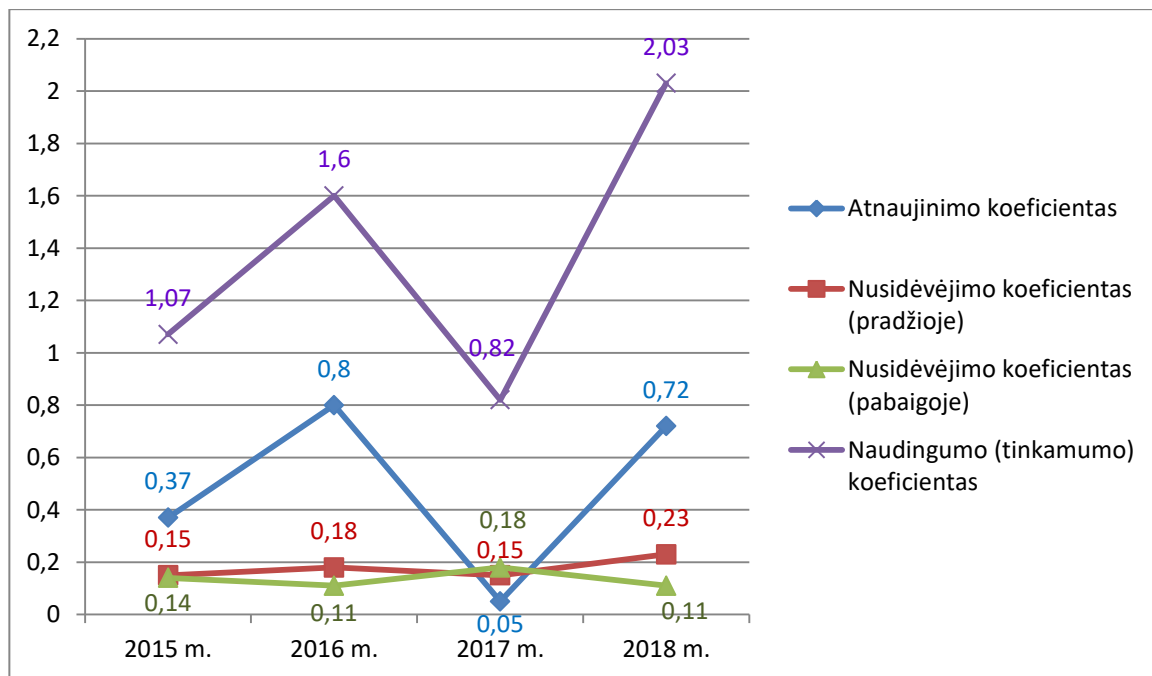
Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

Pelningumo analizės dėka yra žinoma kiek eurų bendrojo ir grynojo pelno tenka vienam ilgalaikio materialiojo turto eurui, tai yra kiek į ilgalaikį materialųjį turtą įdėtų pinigų grįžta grynojo arba bendrojo pelno pavidalu.

Iš 9 paveikslo galime teigti, kad ilgalaikio turto bendrojo pelningumo rodiklis visą laiką didėja, tik 2016 metais matomas žymus rodiklio kritimas, o taip nutiko todėl, kad 2016 metais bendrovėje buvo ženkliai didesnė pardavimo savikaina ir ji kilo nepriklausomai nuo pardavimo pajamų, kurie turėjo didelę įtaką bendrajam pelnui, jis ženkliai sumažėjo. Taip pat, 2016 metais įmonėje atsirado naujo ilgalaikio turto. Turto vertė, lyginant su 2015 metais, padidėjo 10594 eurai. Didžiausias bendrojo pelningumo rodiklis užfiksuotas 2015 metais, 15,67 eur. bendrojo pelno tenka vienam ilgalaikio materialiojo turto eurui. Nuo 2017 metų matome, kad rodiklis vėl pradėjo didėti, o tai yra vertinama gerai, nes bendrovės ilgalaikis materialusis turtas vis labiau prisideda prie bendrovės veiklos pelno uždirbimo ir ši sritis efektyvėja.

Ilgalaikio materialiojo turto grynasis pelningumas iki 2016 metų imtinai kito netolygiai. 2015 metais lyginant su 2014 metais rodiklis padidėjo 0,14 punktu, 2016 metais lyginant su 2015 metais rodiklis sumažėjo 0,69 punktais. Šiam pokyčiui įtakos turėjo gana staigus ilgalaikio materialiojo turto padidėjimas ir grynojo pelno sumažėjimas. Nuo 2017 metų ilgalaikio materialiojo turto grynojo pelningumo, kaip ir bendrojo, rodiklis pradėjo didėti.

Sudarinėjant ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės analizę reikia apskaičiuoti atnaujinimo, nusidėvėjimo ir naudingumo koeficientus. Šiems rodikliams apskaičiuoti naudojama bendrovės balanso ataskaita ir bendrovės aiškinamasis raštas. Ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės rodiklių skaičiavimai pateikti 6 priede.

10 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės rodiklių dinamika 2015-2018 metai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

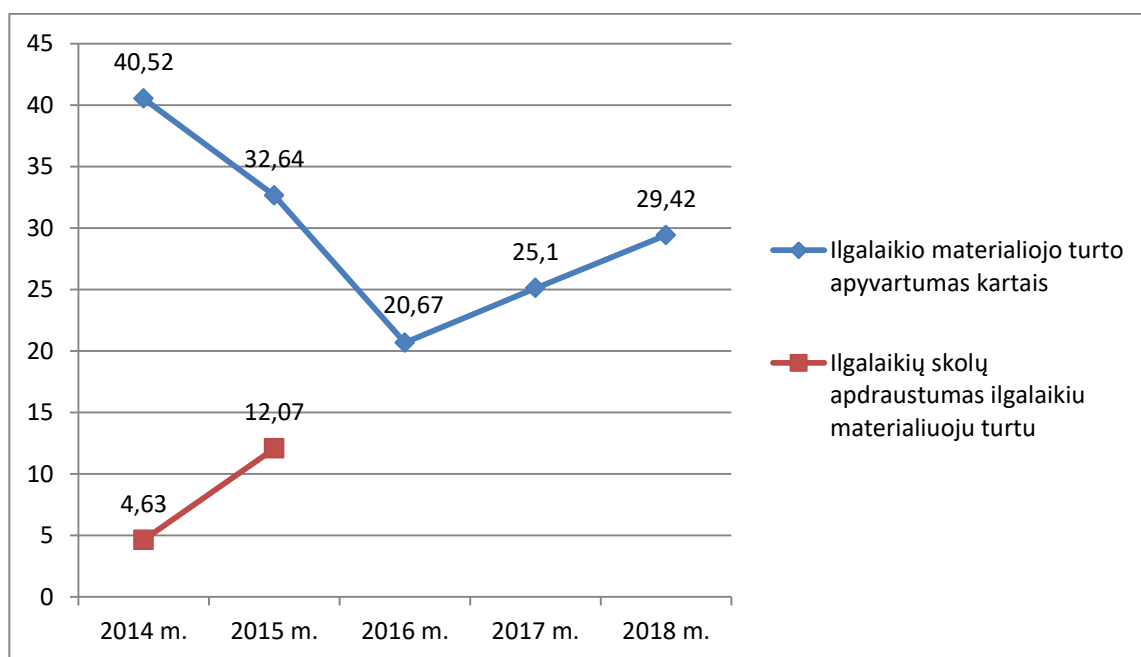
10 paveiksle atsinaujinimo koeficientas parodo įsigyto per ataskaitinį laikotarpį turto visos turto vertės dalį. Didžiausias šio rodiklio koeficientas bendrovėje buvo 2018 metais. Galime teigti,

kad tais metais bendrovė daugiausiai įsigijo ilgalaikio materialiojo turto. 2018 metais pagal bendrovės duomenis ji įsigijo ilgalaikio turto už 33661 eurą. Mažiausias šio rodiklio koeficientas užfiksuotas 2017 metais. Tais metais bendrovė, lyginant su kitais ataskaitiniais laikotarpiais, įsigijo mažiausiai ilgalaikio materialiojo turto. 2017 metais bendrovė įsigijo ilgalaikio turto už 1184 eur.

Iš 10 paveikslo duomenų galime teigti, kad bendrovė ilgalaikį materialųjį turtą dažniau atnaujiną, nei nudėvi, o tai parodo, kad bendrovė plėtoja savo veiklą. Išskirti galime 2017 metus, nes tais metais atnaujinimo koeficientas mažesnis už nusidėvėjimo koeficientą, o rodiklių rezultatai yra tokie, nes 2017 metais bendrovė įsigijo labai minimalią turto dalį. Nusidėvėjimo koeficientas, lyginamaisiais laikotarpiais, kito nežymiai, jo kitimui didžiausią įtaką padarė didesnis ilgalaikio turto įsigijimas 2016 ir 2018 metais.

Naudingumo (tinkamumo) koeficientas keitėsi taip pat priklausomai nuo ilgalaikio turto įsigijimo ataskaitiniais laikotarpiais. 2016 metais ir 2018 metais šis rodiklis padidėjo, nes bendrovė įsigijo ilgalaikio turto, kuris bendroje sumoje pailgino turto tinkamumą toliau naudoti.

Norint sužinoti, kaip efektyviai bendrovė panaudoja ilgalaikį materialųjį turtą pardavimo pajamoms uždirbti, ar bendrovė stipriai priklauso nuo ilgalaikių įsipareigojimų, kiek kartų ilgalaikio materialiojo turto vertės pakaks ilgalaikiams įsipareigojimams apmokėti ir kokia ilgalaikių įsiskolinimų grąžinimo galimybė, reikia atlikti ilgalaikio materialiojo turto analizę. Šiai analizei atlikti buvo naudojamos bendrovės pelno (nuostolių) ir balanso ataskaitos. Ilgalaikio materialiojo turto naudojimo rodiklių skaičiavimus galime matyti 6 priede. 2015 – 2018 metų naudojimo rodiklių pokyčiai yra pateikiami grafišku vaizdu, 11 paveiksle.

11 pav. Prekybos įmonės ilgalaikio materialiojo turto naudojimo rodiklių dinamika (kartais) 2014-2018 metai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal bendrovės duomenis

Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas kartais bendrovėje, pagal rodiklių orientacines vertes, yra gana aukštas. 11 paveiksle 2016 metais matomas žymus rodiklio kritimas. Tais metais bendrovė įsigijo ilgalaikio materialiojo turto už 22434 eurus ir ilgalaikio materialiojo turto vertė, lyginant su 2015 metais padidėjo 10594 eurai, bet galime teigti iš rodiklio kritimo, kad bendrovė nesugebėjo efektyviai panaudoti naujai įsigyto turto pardavimo pajamoms uždirbti, nes jos nepadidėjo. Nuo 2017 metų rodiklis pradėjo didėti, o tai yra gerai, nes rodiklio didėjimas parodo, kad bendrovė vis efektyviau sugeba panaudoti ilgalaikį materialųjį turtą pajamoms uždirbti.

Iš ilgalaikių skolų apdraustumo ilgalaikiu materialiuoju turtu rodiklio matome, kad 2014 metais beveik 5 kartus, o 2015 metais 12 kartų ilgalaikio materialiojo turto vertės pakaks ilgalaikiams įsipareigojimams apmokėti. Iš gautų rezultatų galime spėti, kad grąžinimo galimybė yra labai didelė, o nuo 2016 metų šio rodiklio apskaičiuoti nebegalime, nes bendrovė nebeturi jokių ilgalaikių įsipareigojimų ir yra visiškai nepriklausoma nuo ilgalaikių skolų.

Atlikus tyrimo objekto analizę nustatėme, kad ilgalaikis turtas vidutiniškai viso turto sudaro 8,48 proc., bet tai yra todėl, kad bendrovė turi įsigijusi labai daug trumpalaikio turto. Ilgalaikis turtas per visą lyginamąjį laikotarpį sparčiai išaugo, tai reiškia, kad bendrovė plečia savo veiklą. Didžiausias išaugimas buvo matomas paskutinį lyginamąjį ataskaitinį laikotarpį. Tikimasi, kad bendrovė ir toliau plėsis. Įmonės veikloje daugiausiai naudojamos transporto priemonės, tad jos ir sudaro didžiąją dalį bendrovės ilgalaikio turto. Ilgalaikio turto bendrojo pelningumo rodiklis didėja ir ilgalaikis materialusis turtas vis labiau prisideda prie bendrovės veiklos pelno uždirbimo. Atnaujinimo koeficientas visais lyginamaisiais ataskaitiniais laikotarpiais, išskyrus 2017 metus, buvo aukštesnis nei nusidėvėjimo koeficientas. Tad galime teigti, kad įmonė dažniau ilgalaikį turtą atnaušina, nei nudėvi. Naudingumo koeficientas, nors ir kiekvieną ataskaitinį laikotarpį ženkliai keisdavosi, bet 2018 metais jis išaugo iki gana aukšto rodiklio. Nors bendrovė ateinančiais metais neįsigys naujo ilgalaikio turto, koeficientas vis tiek išliks gana aukštas. 2016 metais juridinis asmuo padarė staigų ilgalaikio turto pirkimą ir nesugebėjo efektyviai naujo turto panaudoti veikloje, nes jis neatnešė reikšmingo pardavimo pajamų padidėjimo. Bet nuo 2017 metų ilgalaikio materialiojo turto apyvartumo kartais rodiklis pradėjo didėti, o tai parodė, kad bendrovė vis efektyviau ir efektyviau sugebėjo panaudoti įsigytą ilgalaikį turtą savo veikloje pajamoms uždirbti. Bendrovė nuo 2016 metų nebeturi jokių ilgalaikių įsipareigojimų, o tai parodo, kad bendrovė yra savarankiška ir ilgalaikį turtą sugeba įsigyti be kreditorių pagalbos.

Išvados ir pasiūlymai

1. Išanalizavus teorinę ilgalaikio turto apskaitą išsiaiškinta, kad ilgalaikis turtas yra turintis arba neturintis fizinės formos turtas skirtas įmonės pajamoms uždirbti ilgiau kaip vienerius metus ir priskiriamas ilgalaikiui turtui tik tada, kai atitinka įmonės politikoje, kuri sudaryta vadovaudamasi apskaitos standartais, įstatymais ir reglamentais, nustatytus ilgalaikio turto požymius. Ilgalaikio turto įsigijimas yra registruojamas pirmoje sąskaitų plano klasėje. Ilgalaikis materialusis turtas nuo ilgalaikio nematerialiojo turto skiriasi savo fizine forma. Ilgalaikio turto nusidėvėjimas gali būti skaičiuojamas keturiais metodais ir pati įmonė pasirenka kuris skaičiavimo metodas jai yra priimtinausias. Turto nusidėvėjimo ir amortizacijos sumos yra įtraukiamos į to ataskaitinio laikotarpio sąnaudas. Ilgalaikis materialusis turtas turi likutinę vertę ir dažniausiai visose įmonėse ji būna lygi 1 eurui, o ilgalaikis nematerialusis turtas neturi likutinės vertės, ji dažniausiai būna lygi nuliui, nes parduoti nematerialųjį turtą būtų labai sunku arba visai neįmanoma.

2. Išnagrinėjus prekybos įmonės ilgalaikio turto apskaitą galime teigti, kad bendrovė ilgalaikį turtą įsigyja iš savo lėšų, nes ilgalaikių įsipareigojimų nuo 2016 metų nebeturi. Bendrovėje turtas laikomas ilgalaikiu turtu, jei jo įsigijimo savikaina ne mažesnė nei 600 eurų ir turtą tikimasi naudoti ne trumpiau nei vieną ataskaitinį laikotarpį. Įmonėje matomas tik materialusis turtas, nes nematerialusis turtas jau yra pilnai amortizuotas, bet jis toliau naudojamas bendrovės veikloje. Ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimui yra pasirinkusi tiesiogiai praporingą (tiesinį) metodą. Nudėvėtas ilgalaikis materialusis turtas yra nurašomas į sąnaudas, o turtą parduodant yra registruojamas pelnas arba nuostolis iš turto pardavimo. Pastebėta, kad bendrovėje gana nemažą sąnaudų dalį sudaro patalpų nuomos sąnaudos, vidutiniškai apie 23000 eurų per ataskaitinį laikotarpį, tad įmonei reikėtų gerai išanalizuoti rinkos kainas ir apmąstyti nuosavų patalpų įsigijimą, nes taip bendrovė galėtų padidinti savo turtą.

3. Atliekant bendrovės analizę, nėjo fiziškai nustatyti ar turtas iš tikrųjų egzistuoja ir ar bendrovės apskaitoje nėra neįregistruoto ilgalaikio turto, tad atliekant analizę buvo pasitikima tik dokumentais. Atlikus bendrovės ilgalaikio turto analizę iš bendrovės dokumentų nustatyta, kad ilgalaikis turtas vidutiniškai viso turto sudaro 8,48 proc., bet tai yra todėl, kad bendrovė užsipirkusi turi labai daug trumpalaikio turto. Ilgalaikis turtas per visą lyginamąjį laikotarpį sparčiai išaugo, tai reiškia, kad bendrovė plečia savo veiklą. Bendrovės veikloje daugiausiai naudojamos transporto priemonės, tad jos ir sudaro didžiąją dalį bendrovės ilgalaikio turto. Ilgalaikio turto bendrojo pelningumo rodiklis didėja, bendrovės ilgalaikis materialusis turtas vis labiau prisideda prie bendrovės veiklos pelno uždirbimo. Atnaujinimo koeficientai visais lyginamaisiais ataskaitiniais laikotarpiais, išskyrus 2017 metus, buvo aukštesnis nei nusidėvėjimo koeficientas. Galima teigti,

kad įmonė dažniau ilgalaikį turtą atnaušina, nei nudėvi. Nors ir bendrovė 2016 metais padarė staigų ilgalaikio turto pirkimą ir nesugebėjo efektyviai naujo turto panaudoti veikloje, nes jis neatnešė ženklaus pardavimo pajamų padidėjimo, bet nuo 2017 metų ilgalaikio materialiojo turto apyvartumo kartais rodiklis pradėjo didėti, o tai parodė, kad bendrovė vis efektyviau ir efektyviau sugebėjo panaudoti įsigytą ilgalaikį turtą savo veikloje pajamoms uždirbti. Bendrovė nuo 2016 metų nebeturi jokių ilgalaikių įsipareigojimų, o tai parodo, kad bendrovė yra savarankiška ir ilgalaikį turtą sugeba įsigyti be kreditorių pagalbos.

Literatūros sąrašas

1. Arslan, S. (2020). *Principles for presentation of intangible fixed assets in financial reports within the scope of TAS-38*. Turkey: Niğde Ömer Halisdemir University. [žiūrėta 2020-05-13].
Prieiga per internetą:
<http://web.b.ebscohost.com.db.kvk.lt/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=20&sid=5813b1b5-3dfd-4706-9c9f-b386871fee93%40pdc-v-sessmgr03>
2. Bagdžiūnienė, V. (2013). *Finansinių ataskaitų analizė. Esmė ir verslo situacijos. Trečia papildyta laida*. Vilnius: Conto Litera
3. Bajorūnienė, I.S. ir Christauskas, Č. (2013). *Apskaitos praktikumas*. Kaunas: KTU.
4. Bružauskas, V., Stončiuvienė, N. (2012). *Lietuvos įmonių pelno mokesčio apskaitos problemų sprendimai*. Kaunas: Aleksandro stulginskio universitetas. [žiūrėta 2020-05-14] Prieiga per internetą:
<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2012~1466085289506/J.04~2012~1466085289506.pdf>
5. Burksaitienė, D. (2012). *Nuosavas kapitalas, pajamos ir sąnaudos finansinėse ataskaitose*. Vilnius: VGTU.
6. Darškuvienė, V. (2010). *Įmonių finansinė analizė rodiklių skaičiavimo metodika*. Vilnius: Vytauto Didžiojo universitetas
7. Daujotaitė, D., Giriūnas, L., Giriūnienė, G., Miškinis, A., Vinauskienė, D., Adomavičiūtė, D. (2015) *Finansų kontrolė ir auditas*. Vilnius: MRU
8. Dauskurdas, V., Deveikis, G., Dovidaitė, B., Galin, O., Guptor, M., Kalčinskas G., Plačenytė D., Zaikauskienė, R. (2010). *Buhalterio žinynas trečioji laida*. Vilnius: „Standartų spaustuvė“
9. Dauskurdas, V., Dovidaitė, B., Galin, O., Guptor, M., Jagminas, V., Plačenytė, D.K., Žilinskienė, I. (2014). *Mažoji bendrija teisė apskaita ir mokesčiai, atskaitomybė*. Vilnius: AB „Spauda“
10. Dragu, I. M. (2010). *Diversity of national and international accounting. Practices: the case of intangible assets*. Romania: University of Oradea
11. Europos parlamento ir tarybos reglamentas. 5-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas „Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, ir nutraukta veikla“. (2008m. Lapkričio 3d. Nr.1126/2008) [žiūrėta 2020-03-22]. Prieiga per internetą:
<http://savadai.savadai.lt/document.php?id=13362&PHPSESSID=d1cec5c16283901505dce7eae-c27ec2a>
12. Europos parlamento ir tarybos reglamentas. 16-asis tarptautinis apskaitos standartas „Nekilnojamas turtas, įranga ir įrengimai“. (2008m. Lapkričio 3d. Nr.1126/2008) [žiūrėta 2020-03-22]. Prieiga per internetą:

<http://savadai.savadai.lt/document.php?id=12830&PHPSESSID=5cf11b66573b44102b9daa745b8eaf4b>

13. Ivanauskienė, A. (2016). *Buhalterinė apskaita*. Vilnius: „Tyto alba“
14. Kalčinskas, G., Kalčinskaitė – Klimaitienė, R. (2017). *Buhalterinė apskaita*. Vilnius: „Standartų spaustuvė“
15. Legenzova, R., Gaigalienė, A., Vilkaitė, I. (2016). *Taikomoji ekonomika: esminiai tyrimai*. Vilnius: Vytauto Didžiojo universitetas
16. Lietuvos Respublikos apskaitos institutas. *13-asis verslo apskaitos standartas „Nematerialusis turtas“*. (2007 m. Lapkričio 20d. Nr. VAS-8) [žiūrėta 2020-03-22]. Prieiga per internetą: <http://www.bankrotodep.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Priimti-standartai/13-VAS-10-redakcija.pdf>
17. Lietuvos Respublikos finansų ministerija. *12-ojo verslo apskaitos standarto „Ilgalaikis materialusis turtas“ metodinės rekomendacijos*. (2016 m. Gruodžio 28 d. Nr. V2-22) [žiūrėta 2020-03-19]. Prieiga per internetą: <http://www.avnt.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Metodines-rekomendacijos/2016/12-VAS-MR13-redakcijasvetainei.pdf>
18. Lietuvos Respublikos seimas. *Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas*. (2001m. Gruodžio 20d. Nr. IX-675) [žiūrėta 2020-05-13]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.157066/dfIVBYBuAc>
19. Lietuvos Respublikos seimas. *Pavyzdinis sąskaitų planas*. (2015m. Balandžio 13d. Nr. VAS-15) [žiūrėta 2020-03-19]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/665393c0089911e5b0d3e1beb7dd5516/bfJoltabeK>
20. Lietuvos Respublikos seimas. *12-asis verslo apskaitos standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“* (2008 m. Rugsėjo 16 d. Nr. VAS-9) [žiūrėta 2020-03-19] Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.327421>
21. Mackevičius, J. (2019). *3A – Apskaita, auditas, analizė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
22. Mackevičius, J., Poškaitė, D. ir Villis, L. (2011). *Finansinė analizė*. Vilnius: MRU
23. „Pačiolis“ UAB (2018). *Sąskaitų korespondencijų žinynas*. Vilnius: AB „Spauda“
24. Rimkuvienė, S., Tamošaitienė, J. (2012). *Verslo planavimas ir organizavimas*. Vilnius: Technika
25. Rumšaitė, D. ir Krušinskas, R. (2012). *Finansų pagrindai. Pagrindinės sąvokos ir uždaviniai*. Kaunas: KTU
26. Steven, M. Bragg (2014). *Fixed asset accounting*. Colorado: United States of America.
27. Stungurienė, S., Christauskas, Č. (2013). *Benefits of Applying Different Depreciation Methods of Long-term Tangible Assets in a Company*. Lithuania: KTU, VU [žiūrėta 2020-05-14] Prieiga

per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2013~1471007554728/datastreams/DS.002.1.01.ARTIC/content>

28. Žaptorius, J. (2015). *Finansinė apskaita*. Vilnius: VGTU.